

Comoedia vetus, of, anders ghenoemt Het bootsmans praetgen

<https://hdl.handle.net/1874/14650>

U^W 539
M^Ullers

Comœdia Verus . 607
Of. anders. Ghenoemt.
Het Bootsmans praetgen . M^Ullers

Eij Mast, siet, is t'lant vol gecken :
Hij wil mijne Schip de Noec ontdecken.

Hoe den ghekaptē Droes, al vvaer hy Godes Tolck,
Sich legert inde Kerck, en t' hart van't slechte Volck?
En dan haer Conincks Croon en Staf ter neer gaet vellen:
Dat sal juvv hier Maetroos op zijn Scheepsch gaen vertellen.

Die niet te vzaegh van zijn neus een ancker maecht/ die kan veel sien/ al
waert maer in t' vooz by seplen/ soo hy anders niet heel vooz mal en vaert.
Ick die al mijn leven vooz half-vzoet ghevaren heb/ al vercierde mijn Waer
wel een beter stee/ zoo heb ick nochtans soo veel van hem ghehoort/ en van
andere ghesien/ dat souw de kock niet eer schaffen/ vooz ick het juw al ver-
telt souw hebben/ soo had ick liever doodt te wesen als van honger te sterbe.
Mijn weder-varen alleen is zoo menigerhande/ dat ick-er niet meer en sou
weten upt te komen/ als een schip upt een mael-stroom. Ic heb wel wat ge-
sien/ maer weynigh begrepen/ en noch minder onthouwen. Ick ben al wyd-
der geweest/ als daer de Son by Poozden scheen/ en over al waer ick quam
daer heb ick menschen ghevonden/ jae die al beter gheneust waren/ als ick/
hoe slechten upkijck dat sy hadde. Onder anderen doen ick inde straet voer/
daer-men my seude/ dat het best-geneuste Volc vande werelt woonde/ daer
men den ick int eerste/ dat-men my bedrogghen had: wantmen my daer een
geckelijck ding ging thonen: dat was/ een stuck van eene steene pael/ staen-
de onder een ptere tralyp/ opte selve plaets daer S. Pieter/ onser aller Groot
vaer/ wel eerhts zijn schuytgen aen maerde: Ghv meynt dat icker me geck/
en het is waer/ ick moest het wee loopen kijcken als een geck te meer/ t' was
wel een paer mghen of daer ontrent te Lande-waerts in/ of meer: en onse
kock/ die zijn Wel aen geen Nagel te beleggen en was/ al stonden wy hier
midden inde Kerck San Pietro genaemt/ die ober dese lieve pael henen ghe-
timmerd was/ begond heel luyd upt te guptte en te lachen/ en vzaegde of het
lant dan of het schip vol gecken was/ en of Sinte Pieter vooz een Diluvy
vreesde/ doen hy syn schuytgen so hoogh en so verre te landewaerts in slep-
te: ten waer dat hy daer ontrent de Schelvisch inde Wamen gevangē mocht
hebben: Dit riep hy/ als of hy alleen inde Kercke gheweest hadde/ en alle de
hepligen doof: so dat van t' een eynde van t' kooz/ ic weet niet wat voozslaght
van Volck-vangers begonnen op te hoogen/ en de hoofden en d'oozen t' sa-
men staken/ als sich verwonderende over sulck een volck/ en twijffelende of
wy ooc kersten menschen mochte zijn. En terfont onsen Schryver die wel
sagh dat het de koc zo doende licht verknollen sou/ en hy met ons inde knip
geraken/ want hy dat vaerwater wel meer gevarē hadde/ seude: Hola maets
niet hoogher/ ten magh hier te lande soo niet vzaegen: Want krijghense juw
dupin eens in een volgat/ sy sullen juw wel ander Italiaensche leeren clappe:
so dat wy niet een swijgert hals-op speelden dat cattegat upt. Opt ruyw
wesende/ daer begon ons Cock al weer te vlaght-voeren/ en te vraghen: wat
vzoes wy vooz Jan gatten waren/ dat wy so bloe upt de Kerck liepen/ en
dat voozt gesicht van een grœuwe Kap vzie of vier? Doen begon ons on-
sen schryver van t' vooz-schip tot het achter-schip te vertellē een groote lan-
ge legende van dese geckeliche Zeccapen/ die daer in Sinte Pieters Kerck
waren.

waren. Hoe dat dien Sinte Pieter/ sedert dat onsen lieben Heer ten Hemel
gebaren was/ daer doen en laten in dat Landt geworden was. Ende alhoe-
wel hem belast was/ een Disscher van Menschen te wesen: Zoo en conde hy-
der nochtans geen goe smaect wylt kauen/ als zyn Pa-saten daer na wel
ghedaen hebben: die der noch gants op verleckerden/ en hy-sonder noch on-
langs onsen Sinte Pieter Douwels de vijfde op de swarte Zee-hanen/ dat
mede menschen zyn/ Had hy-se slechts comen vangen/ gelijk als zyn Voor-
saet Sinte Pieter Clement de achtsten d'ysere verckens dede/ dat doenmaels
noch menschen waren/ maer nu in die Struyfische maegh al verteert zyn tot
lieve bescheten kinderen van Sinte Pieter: Dese cost en mocht den ouwen
Sinte Pieter niet/ daerom wilde hy wat smaectelijcks eten/ so moest hy de
stapel van zyn groote Disscherp/ die hy te Romen hielt/ so men t'zedert ghe-
looft heeft/ verlaten/ en comen een drie of vier dagh-reysen verre alhier tot
Pisa/ om van daer om de versche food t'Zee te gaen/ alsoo wy aen dese steene
Pael wel sien conden/ so wy niet blind en waren. Ende om de waerheyt te
seggen/ t'was met Sinte Pieter/ een Disschen vooz een visschers deur te wil-
len oanghen/ dat hy te Romen die neering gingh opstellen/ want de Keyser
doen ter tijdt al veel gauwer en lekerer op die mensche-vangst waren/ als
hy: en daer oock veel jalscher van waren/ als van haer schoonste Wijben.
Daerom ist wel te gelooven/ dat den hongher/ die hunden daeghs den eenen
int Clooster/ den anderē inde Krijgh jaegt/ doenmaels ooc onse Sinte Pie-
ter in Zee soegh/ van daer hy dan wederkomende althits een sinees visschen
thien twintigh aen d'omligghende Dozpfens ten beken gaf: dat den goeden
luden inde Vasten so wel dede/ dat het heur nacomelinghen aldaer noch tot
inde keel toe smaecte/ en de meeste weldaet/ die hy hem bewees: was dat hyse
daerenboven spijfde met het Hemelsche Brood des H. Euangelij: maer daer
was metter tijdt so de myter in ghekomen/ datter niet als de buytenste coz-
ken van over-ghebleben waren/ diemen noch hier en daer hy t'Heplichdom
conde sien/ metten naem vanden goeden ouwen Apostel daer op geschreven.
Dese naem was daer en elders hy eenen pegelicken in sulcher achtigh en
weerdicheydt/ dat/ hadmensse pewers boven de deur van een bunsch Hoere-
kot geschreven sien staen/ men souw geloofst hebben/ dat het een heylige Ca-
pel van miraculen/ off een Camerken van onse liebe Vrouw had gheweest.
En dat te heklagen was/ zyn epgen Paesaten in zyn neeringh speelden so
verachtelijck met zynen Naem/ dat hy/ die te voozen selve was een Disscher
van Menschen en van Visschen/ nu de sause of de mostaert moest wesen van
al heur grupsige pen en spiering/ stinc-bisch en vuyl-bisch/ die sy in de Room-
sche Poelen vonghen/ ende de gauische wyde Weerst door vooz Diakel
verkochten. De Karels/ die wy daer inde Kerck saghen/ dat waren nu de
Schippers en Stuypluy van Sinte Pieters schepen en Wippen. Dese gin-
gen althit gegozt en geschort met een rabant om t'lijf/ als of sy alle het vuyl-
ke vanden Keyp doen souwen: daer sy nochtans haer lupe handen sulcken
reynicheydt beloofst hadden/ ende oock hielden/ dat mensse noyt beteert noch
besmeert/ noch betraent/ noch bepeecht en sagh: veel min dat sy daer een
rochsen op wylt schudden souwen/ als Sinte Pieter dede/ doen hy met zyn
broeders weder aent visschen was geballe/ na dat zyn Meester was gesto-
ben. Den goeden man en verstant doen noch het geheymenis vande groote
Disscherp

Diffchery niet. Maer zijn Daesaten die kregghender een Enghelsch verstant van/ en settender oock sulcken wijs op/ dat sy wel andere slobbens tot sulcken werck kregghen/ als seyde hy (maer Hoock/ ghy moest niet wpt het schoot klappen) de kinderen vande Coninghen/ Heeren/ Edeleu/ ende Rijke van't Landt. Wel/ daer sou meer als eenen Duybel me spelen/ sey de Cock/ dat Heeren en Princen souden moeren kaecken en waecken/ teeren en smeeren: en die Honden/ konten en souwen heur luyfighe handen niet eens willen wptsteken/ maer inde Hut voor legghers op haer zyd varen/ en metten anderen eens om drincken: Ick huydese liever altemael over boort/ al en souwen/ der geen langh klooten meer om gelt te bekomen wesen. Hola ghy botten Hollandt seyde de Schipper ghy zyt hier in Italien/ en niet int Schip. Die hier te Lande wijs wil zyn/ die moet sich houde als of hy mal ware/ ende en segghen niet al dat hy weet. En dat ghy noch te degen wijs/ met hoe wepnich wpshepts dat veel dingen inde Werelt toegaen/ ghy souwt soo ongheschiedt niet bulderen. Maer hoopt eens toe hoe de Duffer in zyn hooven quam.

Dese Broeders/ of heur Doosaten in ouwen tyden/ waren heplige manne/ die nae t'voor/ spel van Sinte Pieter/ d' inwoonders van dese Landen vande Depdensche Afgoderpe tot het Heylighe Kersten ghelooft bekeert hebben/ en al eer dat die heur hoost neer/ leyden/ begonder/ als ghy seght/ al meer als eenen Duybel sou personagie onder te spelen/ en trocken oock het Heyligh kleet aen/ want de menschen veel al malcanderen niet als hy den wpt/ klyck en kennen/ en gaven sich wpt voor d' oprechte nae/ volghers van Sinte Pieter: maecken t' volck metter tijdt wijs/ dat hy daer en daer ontrent eertijds syn Diffchery had neer/ gheslaghen/ ende henlypden syn Peering by Testament na/ ghelaten/ dien een pghelich/ van Godts wegghen/ ghehouden was te handt/ gaven ende te voorzederen. Dit wisten sy wel soo langh wpt te sijnen/ en allenghens meer en meer te rekenen en te strecken dat de slechte luyde/ vergetende d' outwe Sinte Pieters Leer/ heur tenemael vergapten aende ronde eenvandenicheyt van Sinte Pieters Schepjen/ want anders geen tert en preecktemen heur. Middeler tijdt het moest verdubbel/ hupt wesen/ en die daer een planck aen huyngheu cond/ dat souw een Sant by Sinte Pieter in den Hemel wesen/ zo dat kleyn hant/ groot hant/ om strijt hier aen begonmen te reeden/ en somnighe die wat hepligher wilden heeten/ oock selfs mee t'Zee ginge/ en t'voor so wel datmen eer lange most wpt sien om een grooter Schip/ om die neeringh voort te queecken. Hier toe leende den Kieper Constantijn selve t' beste schip dat hy opt water hadde/ dat eertijds de gantsche Zee alleen gheboungheu had: Dit was een slach/ bouch die sy wel wisten te ghebnycken. Eertijds hadden sy niet meer als voor/ stouven ghebaren/ tot ghemeene scheeps/ kosten ende profijt: haer meeste heer schap aff geseght was dat sy selfs alder eerst de handen wpt de mou staecten: daer wat te doen was/ als goe Zee/ luy/ en na/ volgers van Sinte Pieter toe stont/ selfs t'wanc schooten/ en daer me selfs wederom spil liepen: daer een sorgghelich gat in te loopen was/ selfs eerst inde schuyt vielen om te roepen of te diepen: daert te stranden was/ selfs de voorste over boort waren/ soo datter meenige vande heure hier en daer inde Barninghen bestoort wierden/ en hier mede hadden sy soo de herten ghewonnen van t' ghemeene graeuw/ datmen hen metter tijt t'Roer en het woort van alle dingen inde hant gaf/ als of de goede vangst

alleen van heur vberen en voorloopen ghekomen waren. Maer mi/ stende dat sy soo trotsen schip onder hun gat ghekreghen hadden/ en t'volck alree niet anders gewent/ als op haer veesten Amen te segghen/ soo ghezwijcten sy dien wint terwyl sye hadden/ en maecten haer selven heer en meester vant schip/ de diepers blagge moest af/ en Sinte Pieters boven. **De Daen** van dit schip/ en bande Schip-heeren die het voerden/wiert metter tijdt hy een veghelijcken so ontsachelijck/datter qualijck yemant so stout of sterc hy der Zee voer/ die niet voor Sinte Pieter en sou ghestreecken hebben. Dit ginck al voor windt/soo dat sy van dagh tot dagh heur eyghen crachten/ en allemans dwaechejdyt/ meer en meer leerden kennen: oock daghelijcks den swaech kregen van veelerley costelijcke leckere visch/die hen de rijcke zee/en de malle Disschers gaben/en door heenen niet als op Coningen en Princen tafelen opgheschaft en vlacht te werden. In somma/ sy sagen doen wpt de Maen/ de ghemeene Planeet van alle gecken/ dat het doen recht gety was om (volghens heur Euangely) te worden Disschers van menschen. Hier ginghen sy dus me te werck/ wat dat heur voor schepen tegen quamen/die deden sy al na de Nieuwe malle maniere van Sinte Pieter strijcken/en tracterdense dan al nae de Schippers hard of weech kachten/ oft geseggh onder heur volck hadden: Was-er dan een die met zyn volck niet wel en stond/ daer nam mijn Heer van Sinte Pieters wegen kennis van saken tot synen voordeel/settende de schippers aen landt/ of liefse van heur eygen volc over hooft singhen/ selde daer dan een ander set-schipper op/ ten meesten dienste van Sinte Pieter/ andere hiel hy in devotie/ end bedwing altoos dat sy Sinte Pieter niet in zyn vaer-water en moesten wesen/wemende met eenen wel een vat waters of een tonne Broodts over/ als ghewillige offerhande. Andere hielt hy by sich/ andere gaf hy bestelling elders te gaen visschen/so dat hy dus doende de eenen visch metten anderen bong: en leedense heur netten so dicht bzeppen/en so diep op de grondt tot inde conscientie vander zee schieten/ datter niet een Disschgen onder of deur en mocht. Waer dat Roovers op zee waren/ en slechts met hem wilden varen/ die gaf hy strax pardoen dat niemant anders als den Coningen alleen toequam te straffen of te vergeben. In somma hy wist van alle boomen riemen te maken/ om zyn jachten wel heropt te hebben / Ende waer pemandt der Coningen ingehaelde blaggen weder wilde wptwerpen/ daer strax hy te wesen/ eer de jongen ten half wegghen int groote wand souw wesen. Dit ontsagh op de vreemde schepen verkreegh ende boede hy alleen door middel bande Stuerlupden/die hy metter tijdt op wepnige na al aen zyn luytgen kreegh: en die dan niet en wilde/ aen een ander toutgen om den hals vast rockende. Hy bestelde haer hoeck en caerten/nacht-glas en compassen/ stocken en crupen/die anders niet goet en heeteden te wesen/ of sy moesten supst al van hem gheteeckent en met s'Disschers zeghel ghezegghelt zyn/ en die dan sulcken stuyman had met een bach-staegghen wint/die paste de supken op de stroomen. Dit ghe-loofde den meesten malle hooy over al/besalven in Levanten/daer sy hem voor een verwaenden Sot wtscholden/ en seyden/ dat sy oock wat wisten/ en mede van Sinte Pieter/ en d'ander ouwe Disschers wel hadden hoorzen spreken/ende heur manieren nagelaten Pascaerten heter verfonten als hy. Dit speet hem genoegh/ende wreecteut daer hy conde:maer sagh onder tufschien

ſchen t'huys zijn eyghen eynde vast te beleggen/ dat hy alreede ingheplant hadde. Het schyckte nu vooz hem al wat by der Zee voer of reedde/ en een pegelijck socht hem te vunde te hebbe/want syner vbanden schepen en goederen maecte hy ober al verbeurt vooz Sinte Pieter/ en goeden bynt vooz diese cond innemen/ soo dat cleyn hans/ groot hans/ sich in zynen dienst begaven om malcanderen bystler te maecken ende wyter Zee te helpen/die here noch hans rijckelijck altemalen voeden cond. Als de oude daer toe gedwongen waren/ soo meynde de jonghe dat het alsoo hoozde/ soo dat oock den jonghen Keyser Frederick desen Heer-oom in zyn Keyfers eygen schip genootsaecht was te komen besoccken/ om van hem gheeraont te werden/ en alsinen weder van hoozt souw varen/soo was het inghesiet/dat den Keyser den Heer-oom de Val-reep te voozen souw wpt-hangen/De Keyser die noyt meer vooz Putger ghevaren had/ hingsfe t'allen ongelucke/te loefwaert wpt/niet bedenckende dat Heer-ooms tabbaert nat worden souw/ofte dat hy in de boot tredende vaude Zee gins heen/oft ober hoozt gesmeten mocht werden daermen onder de luvte vant schip geen noot van en souw hebbe. Dese onbevaert hepdt van den Keyser wiert van desen Heplighen Vader wel so spijtigh berispt/dat het den Keyser ende allen den synen lange verdzoot. Ick had den Duyvel lieber los ober hoozt gebruyt/ of ten minsten hem een Ruytontgen gegeven/sey de Kock/dat hy inde boot hals en been gebroken/of met kay en keubel tot inde Hel verdzoncken had/cker dan ick sulcken Schijnheplighe de minste hand sou gheboden hebben. Kock antwoorde de Schrijver/ghy en moet niet al seggen dat u dunckt/ of doen dat u lust/ als de malle Planeten regieren/ soo en helpster gheen wijshepdt teghen/ t'was doen een vruchtbaeren tijdt van allerhande sotten/ senen gheck maectender veel en dan hzoden de jonghen malcanderen wpt. Heer-oom met zyn witte heubden koocheldese altemaal als domme snippen/ t'kleyn ghebeent at hy selver op/ t'groot e dat hy niet alleen vermannen sondt/ bande hy onder een keyp/ en leerdent daer Sinte Pieters lof singhen/ soo kleyn als een kreckeltgen/ t'scheen Coverp te wesen. Heer-oom bond Sampson niet een Carbelgaerentgen int Galioen vast/ dat hy daer sat en keeck als een Doel-singrad den Keyser te Weneedsen met voeten/ als haddet maer een Kootjongen gheweest/ en noch dupsent cupzen daer by. Jae oy dat syn Almogenthepdt minners voozt malle vole volteypt sou wesen/ so bewees hy teenemael met t'ander. Hy gingh toe / op dat Sinte Pieters scheeygen ten minsten van enen wijsen gheregiert sou werden/ ende de Parren na zyn doadt een Coning hebben/ soo maecte hy sich selven met jonghen/ (want dudanighe Hepligē/en by sonder dese/ alle vromten af-sweren vande Neus opwaerts) En op de negghen Maenden/om te thoonen dat het reyn spul was/ soo baerde sy t'lieve kint/ midde op de volle straet/daer hy ging spacerē mette Lantsganghers aen: soo datter alleman t'vzoetwyl cond wesen/ en met zyn eygen oogen sien de geboozte van den rechten Dyns vanden Lande/ en Heer van der Zee/in Sinte Pieters ste. Wat dunct u van sulcken gedzacht mocht dat niet wel den Antichrist heeten? van och armen/de Woer en geboozte/stakē al eene mooyt/en voeren daert behoozt. Schrijver ghy lieght al. So liegent dan met my (seyde hy) wel een hondert treffelicke getuppen van allerhande baghy en vande naeste Heer-ooms vzienden. Wel/ ghy vertelt my wonder/ en wat.

en wat deed Sinte Pieter hier toe? en de Keyser moest die al lijden en wij-
ghen? of en sagh hy de guptery niet/ en was den Arent een Vpl gewoorden?
Sinte Pieter die is inden Hemel/ en en seyt bou noch bau. De Keyser moest
doek al wijghen/ en noch Amen toe segghen/ wilde hy anders niet wachten
dat hem Heer-oom al zijn honden aen zijn gat sarde/ en met zijn witte Hem-
den bande plecht koockelde/ en dan met kackhielen achter lande deed lopen
en een ander Schipper sien maecken. By gans macht/ sef de Coc/ als ic man
Keyser waer/ ic en paste op honden noch op honde knechten/ maer souse selfs
niet heur witte hemdden de Courante ober boozt leeren dansen. Ick souw
vooz eerst al die schijn-beughden beproeben/ of sy oock soo hepligh waren
als den outwen Sinte Pieter/ en of sy oock mede op zijn geloof op de zee sou-
den derben gaen wandelen: Ic wilde heur noch de laersen daer toe wel ver-
schaffen/ en bevelense dan onsen lieben Heer: Ja kock daer is wel veel om
gedaen om haer somwijlen t'ontschipperen/ en als het dan somwijlen al ges-
luchte/ dan en verbeterde de laesten den eersten niet. Ick souw dan al den
huy aen't lant jagen/ sprack de Cock/ en maecken my meester bande schepen
met de mijne/ jae latender niet een rotte-nest inde wazanghen onbesocht. Ja
maer wie souw dan Sinte Pieters neering waer nemen? Is dit dan Sinte
Pieters neering doen/ alle die ranché die ghy ons vertelt hebt/ het mach zijn
dat ick niet segghen en wil. Eer souden alle de Doctozen my en haer selven
sot maken/ als dat doen gelooben. Ick souw wel andere suplyn maecken/
mannen met eren/ en die trouw en neerstich zijn: die sou ick nieuwe Scep-
pen onder heur gat koop en recht/ als Sinte Pieters vooz-hoock
sonder meersen/ sonder strenghen/ sonder schut/ sonder houvenet/ slechts een
goen basten overloop/ dichte luycken/ masken diemen neer-legghen kan/ de
wlaggen en anderen wintvang af/ en boter vooz t'gheldt/ en goe spys vooz
t'volck/ en so boozts/ ick sou de schepen laten timmeren bequaem ter zee/ en
ter neering/ datter de goe gemeente van gebient/ gespysst en verbeteret mocht
werden/ en niet ter oozlogh om malcander te bederven. En die my dan weer
de outwe parten begonst te vernieuwen/ dien sou ick schipper te voet maken
so dzae als hy aen landt quam. Jae kock ghy seght wel: maer men salder
niet ober roepen/ om t'magnificat te verbeteren. Ick weet van verbe-
teren noch verhoorden/ dan ick hooz aen juw segghen wel/ dat de werelt
veel van Cabbelsaus' hoofden geregeert wert. En noch isser menigh wijser
Heer gheweest/ antwoozde de Schijver/ die wel aen de heeren sagh/ dat een
kerck-vpl geen Dupf en was. Maer wat souwense doen? dese uplen hadden
de kerck in/ ende de kerck had heer alleman in/ t'welck een beest is/ dat/ ick
weet niet oft dupsent hoofde/ dan oft geen hooft en heeft. Een beest dat bot/
dom/ onberstandigh en onredelijck is/ als alle beesten plegen/ theest nie-
mandt lief dan die het troetelt: ikent zijnen Meester vooz de knecht niet
ja sal dickwils spnen Meester vernielen/ om de knechts wille/ loopt so ras
int water als op stal/ 300 ras int dupf als in zijn nest/ een deerlijck dingh
alst begint te rasen/ loopt met t'hooft tegen de mupf/ tot dat het daer deur
is/ of daer vooz blijft liggen/ heeft de oogen soo diep inden kop/ dat het niet
en siet wat ontrent hem is/ maer alleé wat recht vooz upt is hy de nens lan-
ghe/ is sich selven inde licht/ ende meest om zijn eyghen verderf upt/ als hy
dan zijn moet uptghetiert heeft/ en zijn eyghen stal in brant ghestecken/ dan
warinc

warmt het sich by de colē/balt in slaep/vercontwt en verhongert/ en wort so tam tot datter ten lesten een vzeemden Jager comt/die het een touw om den hals werpt/en lept het als een lammeken/slypt het aen zyn hals en vier pooten/ vzeecht het noch de tanden npt/en slypt het zyn backhups in een myl-coz/op dat het hem niet en doe/dat het zyn eerste meester deed:ontleert heeft al zyn ouwe weelighē parten/soo wel/ dat het blijde is/ dat het het maghere hōp bereycken magt/ daer het te voozen zyn eyghen haver omstiet ende met voeten tradt. De wisse Heeren dan van dien tijdt/ siende dat dit heest soo ghetsoetelt wierdt vande kerck-uplen/ ghelijck de verckens bande krapen/ die geerne lijden datmen hen de luylen af picht/ en doersten daer aen niet vergaren/dat is/ sy vzeesden het sotte graeuw/dat het op de been comen souw/ als men heur de kerckluylen vanden rugge/ dat is/ dese Geestelicke stuypluy bande plecht souw willen helpen: overmidts de Califfen niet en condē bedencken/ dat die heur nu clouwen/ daer het heur jeuckte/ hen daer na wel een anderen artjckel-brief vooz de neus leggen/en tot schippers seggē doen varen souden/ als sy maer Meester gewozden souden zyn: dat is/ datmen hen heur eygen coopmanschap benemen souw/ en ghebender weer een halve boots-mans boeringh vooz in plaets.

My docht ick meynde mal te werden/als ick onsen Schijver dus hoozde praten/ als of hy het npt een boecksen ghelesen had/ en dacht/ Heyligh Hollandt/daer men van dit ghespuyt niet en weet te sprecken/ met eenen wiert ick indachtich wat ick Daer wel eer had hoozen vertellen/van d'ouwe Geusefery/ en dat het van t' selve gespuyt wesen moest/ daer men by synen tijden de zee van supverde/die hy(God danck)ons heeft helpen vpy nalaten:en met Gods huly wel houden sullen/ soo wy Califfen anders niet mal en willen wozen/ hy heeft my wel veel vertelt/ hoe het toeginck/ dat het my luste te hoozen. t'Was al van t' selve ghehoetsel dat wy nu dese reys in San Pietra saghen/dese hadden me by synen tijden de gantsche zee in/als Erfgenenamen van Sinte Pieter/ mit soo stondbender in Duytschlandt op mannen die heur den loop des Hemels verfondē/en wesen den ouden Stuypluyden heur sauten aen/ en datmen de Polus hooghte nemen moest/niet aen dwalende sterren by nacht/maer by daghe aende Sonne selve/ dat heur en loop den aldergewiften was/al en condē wij-se iuyst met ons verstant niet ten vollen na loopen/en weten waerom zy t' een deel vander aerden naerder gaet als t' ander. Dit was nochtans het algemeene licht vander werelt/en daer na moesten de schepen seplen. De kerck-uplen van Stierluy/nu/die dit licht vande Son in heur ooghen niet en condē lijden/riepen/Moozt/Brant:Cracht en ghewelt. Andere die met Arends ooghen sagen/ en t'ouwe ghebryp vande stuypluyden met heuren Sinte Pieter niet langer binnen heur scheeps boozt veelen en condē/die nament leer willigh aen/en maercken sulcken verandering onder alle zee-varende luyden/ datmen inde Oost-zee in weynigh Somers alle de ouwe kerck-uplen nptte water voer. De Coninginne vander zee/ die met d'cene handt de Spaensche met d'andere de Moozt-zee herepcht supverde mede heur schepen met een set van alle die ouwe Nacht-uplē/nochtans geraeckten zy der weer eens op/maer moesten eer lange weer vande plecht ober hoozt. Wijn Daer heeft wel gesien/datmen heur Pjen en Cappen/stocken ende Crupen hier te koop quam brengen. Daerom Sinte Pieter

teerē Gilde alhier/ siende dat het elders soo slecht afgheloopten was/ datse
op een luten nae gantsch vander zee waren/ en dan vleesch inde vasten/ of
dooogh broodt souden moeten eeten/ dat hy heur een groote sonde is/wilden
dat tontgen vast beleggen/ en becleen/dat het heur mede niet en om sijnre of
inde clupfen deur en bylde/maer wat was het/ soo dja als t'heurent de sel-
ve vloet begon te gaen/ten swarcken-er qualijck booz op/t'ouwe snoor hzae
sticken. Toen sy dat saghen/lieten sy strax al heur anckers reffens val-
len die sy hadden/ dat was/sy maectten den jonghen Coninck wijs/ dat hy/
die t'lieffte kint van Sinte Pieter was/ indien hy hier in niet en boozsagh/
dese uieuwe zeelup met soo een boozty aencomende niet alleen Sinte Pieter
de zee/maer syne Wajestept oock zijn lant aflopten souden/ dat hy nu moest
opwaecken/en die slaggh waer nemende om sich onweder/peereckelijc haes te
maken vande beste zee-havens vande werelt/ en veel wondere aenflagghen
meer/ t'was gheseyt. Men ginck terstonts verscheyden Admiraelis maec-
ken mer heur uylleggers:die souden elck in zijn bestec naeuw op'te Dissche-
ry toe sien/en op de verskertheyt van Sinte Pieters nering lettē/ bysonder
op die stierclupden/ende gheselle u/die de nieuwe snof inde neus mocht n heb-
ben:de selve aen lant hzengē/en booz de gestrenge Admiraliteyt te recht stel-
len/die daer dan volgens Sinte Pieters rechten/ so licht me deur gingē/als
oft maer hzaen appellen gheweest hadden. Hier toe gebruycktemen de witte
Woozen/die daer regens Barbarien ober woonen/die waren segg-lup vant
spul. Dit verdoot menigh oprecht Nederlander/ die daer sien most/dat die
costelijcke Wyfheyt/heyde van t'lant en vander zee/dus doede onder vzeem-
de handen ellendelijck verloozen ginck/ onder anderen die Celse bozsten/die
heur verfonteden/ten dienste van t'ghemeene welbaren/den Coninc te bid-
den/dat hy doch onder schijn van Sinte Pieters dienft zijn eyghen landt en
lupden niet en soude willen verwoeste. Maer hoe dat sy booz een doof man-
deur klopten/en tot in Spangien toe speck in een honts nest sochten/en niet
dan des Conincks herte met heur demoedicheyt en verbitterden: sommighe-
den hoi verlozen/ andere een Byl saghen te bekomen/ daer mede zy over de
gantsche zee konden kijcken/de beseyste schepen vander zee/Blissingē/Enc-
hupsen ende andere op heur zijde kregghen/daer toe dien Edelen Prins/dien
ouwen knecht/als Opper stuyman/zijnē alderwijsten raet en daet toe gaf/
zo dat hy ten lesten na veel bylegghens t'begheerde landt aen boozt seylde/
dat was/al d'ouwe vuple Sinte Pieters Disschobbē vande plecht affschrob-
de/een schoon schip maecte/al de grawe uplen en swarte crapē upt de kerck-
stoorde/het lant/ de zee/en de locht booz een pegelijckē byp maecte/ dat weet
ghy lupden altemael beter als ick die noch songh ben. Oock hoe men Sinte
Pieters neering weerom op een nieuwen voet ginck opstellen/daer toe ghy-
bruyckende brquame zeelupden/die heur de Peering en den loop des hemels
volgens Sinte Pieters eygen brieven verfonteden/die t'gely condē cabelen/
en de visch soumtijts versch/somtijts wel gesonten en bewaert aende merck
hzochten/ten meesten oirbooz/nutticheyt ende gesontheyt vande ghemeente:
dat weet ghy altemalen zoo wel/ als of ghy-der selfs mede van ghegheten
haddet. Hoe het oock den uptghebotsten hoop verdoot schuyvers te voet
te wesen/en hoe sy haer leet verradelichen wozken aen dien Edelen zee-rid-
der/ hem boozschietende booz eenen van heur gelt-zielen int schip Delf/ inde

Casint/ende het rampsaligh eynde vādē H. Moorder/dat weet al de werelt
 wel. Maer hoe den schelm noch aen stucken en brocken inden Hemel ghe-
 raeckt is/ soo hem den Duppel of zyn moer samen ghenaept hebben/vande
 stucken om t'schip Delf drijvende op gebischt: behalven zyn hooft dat noch
 comen sal/en vast te komen vergult wert om onse kinderen t'avont of mo-
 ghen wpt te drincken te gheben: en hoe hem Senjor: en daer nae de Duppel
 hebzoghghen hebben/en in plaers van zyn gheheel krengh/alleen zyn clautwen
 vergult hebben: doe hyder so ijsselijck wpt saggh/ datmen hem inde Hel niet
 hebben en wilde: en inden Hemel door Sinte Pieter onbesien op zyn Bul
 ingelaten zijnde/albaer den eersten sonder hooft verscheen/tot sulckē schrick
 van alle de Hepligen/ dat hem een pegelijck zyn stee van vzeesen ruppende/
 hy na de beste plaers gingh tasten/ tot dat Sinte Pieter zyn verdiensten
 wpt de bul ten vollen verstaende/hem deed sozieren int ledighe ghestoelte der
 Panseu/ tot dat die komen/etc. dat altemalen: of t'voornaeinste/ machmen
 wptte heplige Spaensche leugenden lesen en verstaen/ als ich gedaen hebbe.
 Maer wat een verflaghtheyt hier beneden opter aerden/en opter zee/ ou-
 der de ghemeente/ en over de gheheele vloodt/ over t'verlies van so wijfen
 hooft/ ghevolght is/ dat ghevoelen sommighe noch teghentwoordich wel.
 De Heeren Bewinthebbers vonden heur selven oock zoo gants moede en
 machteloos na soo grooten werck wptghericht te hebben/ als daer was het
 vryen van de ghemeene Zee: en hadden de Leden soo gheraechtaecht van
 arbeypden / datter noobigh was in tijds raedt toe ghepleeght te werden/
 wildemen-se anders niet altemael laten verstyven en verlammen. Men had
 te voozen/t'is waer/ wel verfoecht/in een gelijcke sieckte/ wat curen dat dien
 vzeenden Meester ghetwozocht hadde/ die van bevesten over Landt quam/
 en Doctooz en Barbier teffens gemaecht wiert over de Vlaemsche en Bra-
 bantsche vloot/en hoe hy de Bewinthebbers tot zyn Apteeckers wilde ma-
 ken/etc. Maer nu hadden daer so geen sozzh vooz te hebben: Die vzoome
 Heldinne vande West ende Noort-zee hood de krancken alle hulpe aen daer
 zy-se mede meynde te comen verquicken/ om eensamentlijck te blijven Mees-
 ters vande vpe zee. Daer neffens sond sy mede over ee vermaert Le-
 setter maer die qualijck onderricht was vande groobicheyt of teerheyt van onse
 Leden. Dese ginck-er soo grof mee toe/ dat soum hy een vinger of dupm
 int lit setten/hy maechte datter den ellenboog af craeckte: elders meesterden
 hy-er het vupz in/ en dan setteden zyn knechts den arm of het been af om
 de waerde van ee kloz-claenw. Onse scheeps-barbiers/die ooc wat wisten/
 (cer moeten sy hebben/ met namen Mr. Jan) saghent comen/ datmen sou
 doende van een lichaem wel haest een block souw maecken/hyaken de Hee-
 ren Bewinthebbers een moet aen/en rieden datmen sulckē Quacsalver soude
 af danckē in tijds cer hy het erger maecte/t'was goet/men sou hem hebdaen-
 ken. Dit weer had hy al te voozē aendē hemel sien op comen/en gezeest/dat
 het t'zjient op t'lant sou waepen/ en had daer tegen al hy tijds aen geloest
 namelijc versheypden van dese nieuwe/oyrecht/ doch stich-siende Strupzup
 van Sinte Pieters Buisen aen zyn coorde gekregē/ als ic die heb/nieuwde
 hy/so sal my Jan Kap wel volgen/ende de Bewinthebbers inde sy leggen.
 hy wist heur wijs te maken/dat het beter was vooz t'lichaem/ met een been
 inden hemel te comen als daer kuyten te blijven/dat sachte Meesters sine

kende wonden maecten/ en sulcke pzaetgens meer/ andere die t'scheurhuyse of de geelsucht hadden/ die beloofden hy te genesen/heter/en eer/als eenigh Meester vande Wereldt: Maer sy moesten hem eerst de plecht helpen houden/ en dan souw de smeer-pot komen. Dit souw wel quact spul int gheschuyts ghemaect hebben/ daerom de Bewinthebbers grepen eenen moed/ en ghebruychten heure macht: supverden de bloot van alfulche meutighe Stuypluyden/ Officij-luyden en andere/ onder anderen int schip Lepden dat sy hadden willen af-loopen/ of dierghelijcke/ daer hinghen sy-se aende bouchspriet/en vercierden de nocken vande ree met sulcke heplige wimpels. Doen saghen sy wel dat het al leurey was/ vzeemde Meesters int landt te laten komē die onse humeuren niet en kennē/en dat slinft van allen is/ selfs de gesonde sieck maecten om gelt te verdienen. Daerom gaven sy den Jongen Helt het roer inde hant/ en maecten hem Admirael vande vzeze/ het rechte haentjen vanden bloede: Coninck is hy/ en Coninck moet hy blijven en wel doen: op dat wy onder zyn beleyt de vzeze zee mogen houwen/over al daerse de Son beschijnt.

Maer wat hoor ick? de Lootsluy brochten ons een geckelijcke tijdinge in zee aen boort/dat het in Sinte Pieters bloot selfsaem toeginck/ dat de nieuwe Stuypluy/soo hemel-wijs gheworzen waren/datter gheen raedt toe en was. Daer warender die een nieuw maecksel van hultte Caerten wilden invoeren/en seyden dat die de natuy ghelijckst waren/ hsonder om soo een verre reyse te doen/ als daer is de reyse na d'ander Wereldt. Den meesten hoop/ die dus langhe op de platte kaerten ghebaren hadden/ die lieten heur voorstaen dat dit heur zeemanschap veel te na ginc/ende en wilden om hoogher noch om lagher daer niet toe verstaen/ of lijden datmen sulcx den jonghen stuypluyden soude boort leeren/maer men moest hy t'ouwe blijven/ dat was dus langh goet geweest/ en t' moest noch goet blijven. Daer hadmen t'spul gaende onder ouwe en jonghe/ elck wil dese pzoeven/ en na der Lootsluy segghen/ soo soudemer gheen goe pzoebe of konnen nemen/ sonder die groote reys eerst ghedaen te hebben. Nu laghen sy altemael en ster-oogden inde Son vanden ochtent totten avont/ende en deden daer nae niet dan schemeren en spriet-oogen/t wee boort een/groen boort geel/root boort blauw aensende/ en keven dan onder malsanderen om de koleuren / sy wilden nemen te weten op een minuyts minuytsen/ met het overschot van dien/ hoe hoogh dat hy boven de him stont/ al en legghen de dijninghen nemmermeer stil/ sy wilden t'ouwe oost en west schieten/ en seggen wat de Clock in d'andere werelt hadde/ sonder de Kock ghesproken te hebben. Sommige maecten de stock een dwymbezet langher aent oogh-eynde: Andere seyden dat sy beter een stuck van een dwymbezet aen haer neus mochten woelen / en daer dan hy langhes sien. Sommige willen een koghel by een kloot ghelijcken graden vande Cocks jonge/andere seggen/ dat die ooren beter aen een geck soude passen. Andere ghelijckenense by twee ronde boorden / ghemeten met een Spinne-voet van een Astrolabium Catholicum, andere segghen dat het maer en is ghespinnevoet teghens de waerheyt/en wenschen dat het niet sy flechte maets niet en verstonden. Dese hzabbeling had langh geduyt/en nu was

was den wtgheber van alle dese nieuwicheden ghestorben/en leefde hy noch
t' souw/ meynden sy/ wel beter afloopen. Want die bande Admiraliteydt
nae zijn doot een ander in zijn plaets ghecozen hadden/om de jonge zeeba-
rende maets t' onderwyfen/die noch al anders van t' speck gegeten/ ende al
wat meer als de bulke-Caerten in t' hooft hadde. t' Was dan over hem te
roepen: Wy sincken/wy sincken/ desen man sal t' schip inde gront seplen/ of
al datter op staet van boven meer helpen met zijn stout voeren. Hy heeft
alreets eenighe scheyen so de lenden gebroken met seplen/ datter de balcken
van int rupm geballen zijn/ en nieuwers toe meer en deughden dan om ge-
sleten te werden/ hy darf dicht hy de klippen langes varen/ midden deur
de baringen heen/ dat het roockt/ en datmer met een bootshaec op stooten
souw/en so nae hy de gront/ datter niet een schelvisch onder deur en magh:
en dan gaet hy de Collen van t' lant en heur scheyen verpraepen/ daer hy al-
ree sulcke maetschap mee ghemaect heeft/ dat zy hem vzaeghden of hy niet
met heur op de buyt woude varen/ sy wilden hem Capiteyn maecten. Jae
sommighe van zijn gefinste Waetroosen zijn totte Collen over-gheloopen/
niet sonder heur meesters boozweten: en hebben daer nae aenhangh willen
maecken/om den Admirael van Drieslant af te loopen/ daer toe zy allerley
tuyg van wapenen en buytwerck gereet hadden/ en mede beknipt wierden.
Hy selve is so neus-wijs dat hy op een luyfoumbreedt na seggen wil hoe
groot dat de Son is in sich selven/daerse wyterlych aen te sien onafmetelych
is. Ick en weet niet wat booz hooghe dingen meer van t' schijnfel vande
Son/ en of dat oock altydt met de Son eens gheweest is/ dan of het maer
een Bryantglas/ een Spiegelglas/ of een lanteern is. Jae datmen hem tot een
Bryantglas/ en zijn huyl tot een lanteern moeste maken/ tot een spiegelhel van
andere. Zijn mede-gefinde daer teghen seplen/ datmen den man t' onrecht
beshuldighde: Indien hy het somtijts wat nauw afgheloot had/ en schary
laten deurstaen/ dat mocht hy wel doen/ als een Pilot als hy was/maer hy
had noyt schip verseyt. En had hy den Collen somtijts wel verpraeyt/ dat
was om de gelegentheyt van heur habens/ en scheyen/ ende geschut te ver-
spieden. Datse hem wilden Capiteyn maecten/ dat was heur wil / maer
niet de zijne gheweest: Wat sommighe van zijn bekende gasten gedaen had-
den/daer wist hy niet van/ende en cond daer niet booz instaan/van gelijcken
cond men hem niet wijten/ dat de scheyen vzoegh ginghen/ en niet teghen de
zee en mochten / als hy met een hoogh weer seyl voerde/ dan cond hy zijn
wand wel. Nengaende de afmetingh vande Son/ en zijn schijnfel/ daer in
betiechtmen hem tot zijn onschuld. Had hy wat meer inde Son ghespecu-
leert/ als een gemeen mans ghesicht verdzaghen cond/ hy en hadde noch-
tans niet nieuws noch quaets wpt gheleert/ dat teghen de waerheyt of d'ou-
de zee-rechten streed. Hy meynde hy had het gedaen ten besten/ en ten dien-
ste vande weecke oogen. d' Andere qua grepen had hy datmen hem doch niet
meer onwaerachtelijc nae kijten souw/ maer bewijfense hem/en praten dan
van leer-touwen en van bzanden. t' Is sus/ t' is soo / datmen van mijn
Wespigen sulcke cunfjens veel vertelde/ al waer dan heur yotgē heel/ en kae-
tender noch alle daghen copere potten toe/ so soub' ick het schaep een ander
bebeelen/ om geen twijfelaers in mijn Daders gheslachte te brengen. Dus-
tighen verflagh kregghen wy vande Rootslup/ en mit begond op te dzoogen/

300 dat wy elck op ons werck moesten passen/ ons schipper begon sijn te sien/en had liever gehad dat de lootslyp t' loot inde handt/ als t' volc om haer ooren hadden/ dat veel nieuwsgierigher hier na was/ als nae heur Wyfs te braghen. Binnen wensende/het schip en was soo dyaer niet verteuyt/ of wy kregghen t' schip vol kennissens/ die op Sinte Pieters vloot woeren. Daer ginght eerst op een praten: men vzaeghdender niet eens wat wy gheladen hadden/of van waer wy quamen: maer den enen wilde het zus hebben/den anderen zoo/ een pegelijck zijn weeten/ en hoe slechter volck-hoofden/ hoe wijser ghelaet/ ick conb mijn cromme lappen qualijck te hooy kringhen van al het gheraets/ en loste mijn naers uyt het schip/en toogh met een van mijn ouwe kroosjens herwaerts aen. Goe mannen/ wat wist hy al te praten? zijn backhuys en lagh niet stil van daer hen af/ tot hier en toe: en maecteder ny d'ooren en t' hert zoo vol af dat ick nu oock niet swyghen en can. Wy vertelde ny de verhuypde sotteruy van ons Jan Vaghels gheslacht/ en dat zy nu altemael soo meerwijs zijn/ dat sich een Putger wel hoor? Sierman sou derben verhueren/al en wist hy niet meer als dat hy te Loefwaert over hoor? moet pissen/ al bebaren ghenoegh. Int Schip Alckmaer daer was Jan Vaghel al eens op te been geweest/ en dat om de Stuplyp wille dieder versehepen op waren/ en malcander uyt de hut wilden dzingen/ t' gracuw dat ghemeenlijck een ontweer acht daghen te boozen int hoof? heeft had terfont? de ontweers-namen ghewerckt. Den enen hecteden een Hil/den anderen een Conijn/ eerst was het een gheneuchtjen de jacht te sien/ ten lesten wierdtmer zoo pberigh in/ so wel int Derbeck als inde Cajuyt/ dat het daer mede ginck als hy wel een speultjen had hoozen vertellen van een Coninck die me sulcken pver inde stier-sacht ghehad hadde/en snachts in zijn droom soo stootens ghesint gheweest was/ dat hy smorgens een paer jonge niemwe hoozen in zijn Cop vond slaen. Eben juyst alsoo ginck het hier mee toe. Als t' volck soo wel als d' officy-luyden smorgens uyt de Cop croopen/ dait was den enen Hilsch den anderen Thonijnsch gesint/ na datser dan snachts af ghedroomt hadden. Dit en beduyde gheen ontweer meer/ maer sy hadden al in haer seyl/ en hier moestmē raet in schaffe/ dat wist de slechte putghers wel te segghen/ en de meeste belhamers saghen oock wel/ dat het daer booz? opromen souw/ daerom pasten zy in tijt? op haer boozdeel te wesen als d' Enckhuyser wijven/ en zoo veel stemmen inden scheep? raet op heur Hilsche zyde te kringhen/ alsoe inmiens konden/ en souden dan/meynden zy den Thonijn wel soo tam en soo lam maecken/ dat hy den Hil niet meer so booz? hy zijn botmuyt heen schieten souw/ als of hy stil laghe. Den pver van dit wep-spul heetmē terfont te wesen den pver vant welbarē van Sinte Pieters neering/ en niet anders. Daer dzonghinen om strijt inde Cajuyt/ om een ander uyt de hut te dzinghen/ en men haetse zoo malcanderen den bal toe/ dat het de Kocks-jonghers wel mercken conden. Daer waren der die heur eppen vrouwen wel tot woeren hadden willen maken om slechts inde Cajuyt-houf aen te sitten/ en t' grootse woort te woeren/ sulcken lust hadden sy tot dit wep-spul/ en souden/meynden sy/ also met teren oock aen een paer kroosjens gheraechen/ ghelijck als de Coninck dede/ daer ick juw sus van vertelde. Dit had men onder malcander met elsen en met naelden niet dan al te wel dooznaept en doozstecken/ soo dat het slet van al de ghaten scheyrde

seheur de/ sy hadden de Woelijn zoo dinn uytghewonnen/ dat het s'ick herste
de/ daer was het/ t is juw schult/en/ Het is juw eyghen schult. Daer moest-
men nae de Heeren Bewinthebbers toe om nieuwe sepien. Daer quam al
t' wep-spul vooz den dagh/ daer souw men seggen/ wie het ghewonnen had.
De Bewinthebbers ordonneerden/ dat sy niet meer soo wigt en soo breet
fouden gaen wepden/ dat sy so doende de Bisck in Sinte Pieters net niet in-
saghen/ maer vooz by jaghen en schuw maecken souden. Datmen den Hil
en den Conijn binnen scheeps hoozt moest innemen en bedwingen/ en elck
zijn quarcier laten waecken/ als dat behoorde. Men souw te werck tpen/
en de twee outweers-hoofden opvanghen. Den Conijn liet sich licht grij-
pen en ober-setten/ dat sy niet een vin en roerde. Daer den Hil en was niet
te krijgen/ hoemen hem vande Campagne of uyt de Galerie aenloete. Men
moester ten lesten de schuyt om uyt setten/ en maumense met de behendighste
maets/ die hem een mastwoyz om de staert kregen/ so dat sy sich doe liet aen
hoozt roepen/ men had sulcken moepte niet hem over te setten/ datter het
scheepjen gheheel na helde/ ober zijnde en opten overloop neer liggende/
daer maecte t'grootte beest soo veel stancs en onrusts/ dat het gants niet en
docht: niet teghensaende het eerst vande H. Bewinthebberu/ en daer nae
vanden Scheep-raet vermaent was/ sich stil te houden/ daer pasten sy niet
op/ noch op zyn dienst mede. Hy lagh en quijlde t'heele schip over/ en sloeght
niet te staert teghen den overloop aen/ datter niemant rusten en cond/ t begon-
den scheep-raedt en sommighe van t' volck te verdzieten. Daerom besloten
sy heur dien vogel quijt te maecken/ en setteden hem met alle man weer over
hoozt. Sommighe Conijns gesinde riepen/ Doozt is hy/ voozt/ Robbert is
gon, en daer dese om lastteden souden d'ander wel dol om gheworden
en ghekreten hebben. Doen had het den Conijn ja bepl/ en gaet/ soo sy
segghen/ me al wat te breet wepen. Den Hil swom t' schip Amsterdam aen
hoozt/ daer hy als een martelaer van veelen aengehouden wert: waer zoo
sy hem mede niet een mast woyz om de staert krijge/ en yewers aende palen
heleggen/ so mocht sy daer mede de visscherij wel eens bederven/ of d'outwe
Straetsche manier weder willen op-brenghen/ daer de Stupzlip de Kree-
bers opt Hooft schijten. Hy en wouw Sinte Pieters sleutelen/ die hem
te bewaren ghegheven waren/ niet vooz den dagh brenghen/ alsker de H.
Bewinthebbers hem na vzaeghden/ maer doocher mee nae de gront toe:
en ocharmen het en waren waer sleutelen vant turfhoek of vant kackhuys
wat souw hy dan ghedaen hebben alsinen hem ghevzaeght hadde na de sleu-
telen vant packhuys/ ten waer oock t' scheeps voozooz niet/ datmen se sulcke
gheesten in handen souw geben. Ich meynde mijn Maerroot en Jongen
van my maecken wilde/ als sy my sulcken kinderwerc versloeght/ en wist
somtijts niet/ hoe ick die dinghen verstaen souw/ t' dachten my droomen te
wesen. Doho seyde sy/ het quiek-er al immer s' soo ghechelijck met het ghe-
meene graeutw toe al eer dese Jacht aenging/ dan was het mette hultcaer-
ten te doen/ dan mette platte: Ghelijck nach mit schip Leyden/ daer sy alte-
mael sulcke Doctozen zyn gheworden/ datter de Barbiers uyt hebben/ men
seplter op rechte streken/ men seplter op cromme streecken/ dus is de Wegh
naest/ ja dus is de Wegh seckerst/ elck maect de beste gissing. Me vzaeght-
ter ofinen met een N. O. ganch wel opt den Pool sal besepen/ d'eece seyde

Jae/ en d'ander seyd neen: en beyde hebben sy gelijck/en al eben wel kijben sy. Die wat wijser zijn/ seggen dat het malle vraghen zijn: en dat God niet en heeft ghewilt dat wy dooz den wegh in Mare pacificum, of nae d'ander Werelt souden seplen/ en daerom t'Is aldaer al willens inden wegh heeft ghelept. Andere zijnder soo diep in ghestudeert/ datse meynen dat de Aerde dwaelt als tē achtste planeet. Dese zijn hy d'andere vooz Cerrsketters gerekent/en ware het so Sinte Pieter souwt haer wel gesept hebben. Ja/maer Sinte Pieter heeft daer op uyt geweest/ om cloecke Disschers aen te soeckē/ en gheen sterckijckers/ daer niet van in het lijf en comt. Andere segghen/ sy draept/ of sy en draept niet/ wy en moetē immers niet draepē/ maer t'schip recht houden/ en ons neering waer-nemen. Maer dit is vande minsten hoop: want de meeste hanghen elck een stupzman aent ooz/ dien sy dan in alles gelooven: daer onder dat veele vande Hoofstucken en vanden scheepsraet mede zijn: hoofden als boepen/ en hersenen als van een Barn-ael/ ende ten ware dat/ de stupzky en souden Jan Kap so wal niet vzoen met al heur wijse vraghen/ alse nu wel doen. Ich was me al half op hollen somrijts/ en liet de grutten aen branden/ (want ic voer vooz Cock seyde hy) en vergat somwijlen de ketel te verteupen deur al het geraes/ dan bzynde my het vole en ick weer mijn jonghen/ die raefde my oock al vande wassende/ graden en platte bozden/ d'een wist meer als d'ander. Men lach daer en gy gaewde op de luycken en ober den gantschen overloop met hoecken en met hoghen/ daer na met galgē en raders/ met dupbel en hel malsanderen op den rugge/ so dat de Cupper en den Timmerman heur krijt niet langer bergen condē en alijt te koyt quamen. Ondertusschē pastender niemant op de seplen/ tsevende quansups al baetwaert aen/ na d'andere werelt toe/ daer de gheleerste hoogh timmeren souwen. Van quam de stupzman opt quartier/ die wildent op een twee-en-vertichste deel van een streec gestupzt hebben/ en en wist op hondert mijlen na niet waer hy was: of op een streeck na hoe veel of waer heen hem de naelde waecte. Daer was het dan/ Hou gaende/ Man te roer/ laet het juw niet ontwaepen. Die wiert dan ooc coysel/ en begon of met dees Stuermans coers te druylen/ of met de Waets quact te werden/ na hy dan gesint was of vande pzeijse streeckē hiel. Daer ginc het dan somtijts wel so hoogh aen/ dat den wint en den coers ober een quamen. Daer had dan den eenen uyl den anderen gevangen: en dan aent bloecken al sinen de seplē weer slaeghs souw halen. Hoozt noch cen cluyt van dese Loefhouwers/ seyde hy/ maer ghy en moet niet lachen/ en selver en conde hy het niet latē. Int schip Rotterdam daer pastemen soo wepnich op het stupzen/ na t'oordel van dese Loefhouwers/ ende de Stupzlynden stelden sommige soo slozigen cours op haer bulte-caerten/ dat sy sozghden lijf en siel te verliesen/ seheyten oock soo quaden back op de selve/ dat zwer gheen gheweenschap meer me houden wilden van eten of van dzycken/ als of sy heur doot souden ghegeten hebben aen t'gene hen God gaf. Wat raet dan om niet moettwilligh van hongert te sterben? Het hooft hoerde den sommigen als een Ros-molen van wijshēpt/ al en condē veele van heur de strecken vant compass niet. Wat doen sy/ de meeste schaeps-hoofde springen eerst over boozt/ om aen schip Schiedam en andere victualy-scheyen te swimmen/ daer sy wistē datmen op sulcke caerten niet en seyde/ en nochtans al eene cours aenginck/ d'andere schaeps steerten

steerten volghden nae/ los over boordt/ ghelijck het eene schepjen t'ander
volght en mepat dat den Herder altydt voor is. Daer swommen al de bees-
jens heen/ ende kregghen de schepen/men wierp haer een toutgen toe/andere
klommen by de barchhouten op/ t'was/ Mannen wat jaeght juw hier? Jae
wat ons hier jaeght: dat weet ghy wel/ daer seplense heen die verleyders op
heur valsche Caerten/ wy en hebben niet willen verloozen gaen/
dock gheen ghemeenschap houden van eten en dvincken. Och Broeders/
ghy hebt wonder wel gedaen/ dat ghy juw zielen niet besmet en hebt. Sinte
Pieter sal wyer ghedencken/ komt en zit met ons aen. Daer behoondem
men een van de werken der Liefde/ en spysde den hongherighe/ en laefde de
dorstighe/ maer t'was (seyde hy) een valschen hunger van een quae maegh/
en een hoorstighen dorst. Ick souw wel anders barmhertigh geweest heb-
ben/ antwoorde ick en haer datelijck van boort af gewesen hebben/ na heur
ouwe schepen toe: ende en hadden sy noch anders gheen reetschap en han-
ger ghedaen/ zy soudense onder-tusschen wel krijgen/ het waterrijc graeght
wel. Och hoe onbarmhertigh had ghy dan gheweest? of zy dan verdron-
ken hadden ondertusschen? seyde hy. Ten was sulcken noot niet/ sy sou-
wen wel eerst Help Help gheroepen hebben/ en dan souw ickse overgheno-
men hebben/ en al staer met het natte gat voor de mast geset/ en dan van
elck een van mijn volck totte jonghers toe mer een lustigen dagge daer op
doen brutsen hebben/ datter de vleughel van elcke slaghe driemael af omghe-
dyaert souw hebben/ en soo onthaelte zijnde/ souw ickse aen haer eygen boort
noch eens vande selve cost doen opschaffen hebbē/ tot dat haer dieu valschen
honger vergaen were/ en leerense soo meer sulcken af-steecker maecken.
O onghenadighen Rechter/ hoe hoort souw juw rijck wesen? Is heter dat
men de Calissen soo wat bots laet/ als datmensē soo heel dem hout/ den
Hant souw dal woden aen soo korten kerringh/ metter tijdt leert hy onder-
scheyden wie hem goet doet/ en wie zijn rechte meester is. Waer onderruf-
schen en doen die niet buyelijck die heur buymans beest aenhouwen/ en ont-
werment van zijn meester/ of t'hemmesen in locken om-er een Eryen van te
hebben/ als dese Schippers en Stuypluy deden/ al en hebben-seer voorz eers-
te niet van als den plasdanc van den swimmenden Jan Hagel/ en al cacks
me wat segghens in d'andere schepen. De Durbels souwen metter tijt wel
so veel broots aen dit volck weten te winnen/ dat ten lesten de gantsche Hel
leegh loopen souw/ om hen alhier t'bittere roet en swartfel van heur keeten
en roockgaten voorz soete liefde en reme conscientie te verropen/ op dat zy
daer mede d'een den anderen swart en leelick sa tot Durbels selve mochten
maecken/ ghelijck den nieuwen Caertmaeker/ daer ghy al af ghehoort hebt
van de fontinge alreets soo leelijcken vermaecht is/ datter gheen hoidt af
souw willen eten/ en dat meest om dat hy wat meer schijnt te wesen/ als sy
luden/ en de bulse-Caerten voorz te staen. Dochstans soo hebben hem die
vande Admiralliteyt voorz een man met eere tot het ampt beroepen/ en sagen
hem geerne in zijn bedieningh ingeboert/ niet teghenstaende hy den meesten
hoop alsoo seer teghen ghemaecht is. En nae mijn slecht-hoof waer het
wel goet/ datmensē soo seer niet en quelde met een man/ die hen soo seer te-
ghen de boort is. Waer wat is? zy en draghen haer niet als ghehoort same
kunderen/ of als een hond die na zijn Meester om siet/ en tusschen syn heenen
schuyt

schijnt als hy zyn vijand niet komen: maer seggen plat uyt/ Den man moet
of/en willen so heur Daer ontvooghden/ jae bastaert maecken. t'Is Jae/
de Heeren Bewinthebbers/ het zyn wel onse Meesters/ maer wat verstant
hebben sy bande zeebaert? t'zjn meest een hoope Dalck die heur leven geen
zee gesien en hebben/ wat weten sy van onse zee-rechten/ bande Coopman-
schap daer moghen sy verstant af hebben/ isser questie onder ons luyden
bande zee-vaert/ dat sullen wy onder malkanderen wel sichten/en halender
Het Schippers Gilde over/ Willen zy der dan by komen sitten en toefhoopen
dat meughen sy doen. Maer dus en spzaecken de goede Gude niet/ die niet
mijn Daer de zee eerst hielpen supberen: maer vermaenden de H. Bewindt-
hebberen de gantsche Wereldt over/ dat sy heur niet meer en moesten laten
benghelen/ van heur Stuypluyden segghen: maer selfs t'roer inde hant ne-
men en t'oogh int sepl houwen/ en maken sich meester van haer eygen goet
daer heur Godt over ghestelt hadde. Nu hebben zy t'heel over den anderen
bough gewent: bittende op heur eygen tong: pzen tegens heur eygen neus
aen/ ja boozender niet pziemen dooz/ en spzeken heur biecht recht verkeert/
sonder noch te weten aen wien. Doen sy hoorzden dat de H. Bewinthebbers
stracks gheen Wmen en wilden seggen op heur gebedt/wat doen sy? sy wen-
dent van heur Heeren af/ en leggen een ander Conincklyck schip/ dat alleen
de zee dwinghen souw/ onder de sy aen boozdt. Verspzen den schipper en
klaghen hem heuren noodt/ niet teghenstaende dat hy nae heur seggen mede
een Dalck is/ t'bljckt nochtans dat hy schipper van zyn schip/ en Meester
van zyn stuypluyden is/ jae zyn blooten wel dapper weet te supberen bande
geesten die hem al te supber willen zyn/en daer by sich de zee-rechten so wel
verstaet/ als eenighe van Sinte Pieters nabolgers doen mogen/ en soo seer
zjn neering boozdert. Desen Dalck dan/ soo sy de sulcken noemen/en schro-
men sy niet dooz vertolckingh van eenen uptgesupberden supber-geest/ om
hulp te bidden/ wel wetende dat hy veel ter Zee vermagh/ ende de H. Be-
winthebbers veel van zyn advijs houden sullen. Wat dunckt u van sulcken
af-keckerers te maken? en niet d'eene vlagghe uyt/en niet d'ander thuyt te
komē varen? Behoordemē die niet wel dicht te brutsen/ als ghy flus t'onno-
sele schaeps-graent doen wilde? Maet/sepde ic/het zjn qua parten/en con-
den spser uyt schijten/so en behoefde men-ser niet uyt te smijte. Sulcke hoof-
den mochtmen op een Stockjen setten op den Houcken van Goepnghe ende
Sinte Pieters sant/om d'andere stuypluy booz cen baechen te dienen. En na
ick mijn vaer wel heb hoorzen pzen/soo was het van t'selvede volck dat over
ettelycke Jaren de Leefsetter soo seer aenhingh/bieder soo behendigh t'vuyt
in meesterde/ dat het een aert hadde/ nu soudemen oock so wel een lidt affet-
te willen/al soude het den H. Bewinthebberē aen t'hart gaen/ t'waer bes-
ter datmen van sulcke stuypluyden t'opstaenders maeckte/alsmen int Schip
Leyden dede. Wola sepd' hy my: en raecht de ghesalfde niet. Jae/en raecht
de schurfdē niet/die zjn oock besmeert/sepde ick/maer tinnert hen een dooz-
lichtich hupfens huyten der stadt/ so maken sy t'volck niet ongan en we-
derspannich tegens heur Overichept. Dat is wel de verbyzude waerhepdt
ghesepdt/ antwoorde hy: maer men moet soo ongheschiedt niet spzeken.
t'Is waer/ sy gaender wel ongheschiedt ghenoech me te werck/ als noch on-
lanx een Gesel van een stuyman van t'schip Rotterdam/dien de Scheeps-
raet

raet belaste kleyn seyl te maecten/en al den onnodiga wint-bang/ van blin-
den en braemseyl/ en sulck haspel-ghetuogh/ gheduypende dese wintersehe
daghen en lange nachten in te nemen/om de maers met hooghen sozghelyck
klimmen niet in perijckel te stellen en moepelijck te wesen sonder voordeel.
Maer Heen/hy was alleē wijser als d'andere/ Het moester toestaen na zijn
sin. Den scheeps-raet deed weder haren sin/en setteden sulckē hooft ten eer-
sten aen lant/ daer hy liever hadde datmen op sijn segghen een anderen geset
hadde/ maer wat was het/ hy stouter als schipper te voet/ wat raet? het
huyrtje souw haest verteert wesen. Nu dan/ een halling en is gheen over-
loper. Nu ick hier staē/ ick moet kennis met vreemde maken/en sien wat my
die gheven willen. Ick sal heur al mijn wetenschap gaen ontdekken/hy vond
een meester daer hy voordeel aen sagh/dien openbaerde hy al sijn secreten/de
ghelegentheyt vant schip daer hy mede gebaren hadde/ of andere onse sche-
pen die hy konde/ wat schippers/ wat stuypluy/ wat hoogh bootstuy/ wat
constapels/wat volc daer mede voeren/ hoe ghesint en hoe hart inden buye/
misschien datmensē t' avondt off morgghen pillen souw ingheben in swacker
ghewentelt en in gal gesoden. Ja Ja seyde ick/ t'oude Lee-setters volckjen/
alisse buyten hoorjt zijn so moghense wat kaeckelen. Ick denck dat mijn
Heeren de Caets wel repckenē/en de steupt waer nemen sullen. Dan al had-
men de sulcke met Blancken over t' Me na de Doolwijck doen gaen/ en dooz
een kennippe venster leeren sterckelijcken/ten had niet geschadet. Cameraed
seyde mijn macker/ ic hoor aen juw heet praten wel/dat ghy eerst versch upt-
ter zee komt/had ghy soo lang aen land geweest als ick/ en soo veel quacker
vant malle volck/ en de vijse hoofden gheloozt als ick/ ghy souste bet ghe-
moon zijn/ en soo luyde niet uptharen. De Heeren de Bewinnhebers we-
ten wel wat sy doen sullen/ sy en zijn niet al mal/ al zinder eenighe van die
groe Ja-baers onder/die eertijts wel meynde/dat heur de zee over t' lijf liep/
alse heur stuypluy van een hoogh weder hoorzen stoffen/ nu zijnse al wijser
gheworden/ en hebben de zee al mede inden beck ghesien/ al ware het mace
van verre/ghy en ick hebben wel ghesien wat voor slechte broers van stuy-
luy datter sontijts op de Campagne komen/die heur eygē graet hoogh niet
meer en verstaen/als de Papegaep zijn klappen doet/nochtang connen sy al
mede t' eene ende t' andere landt wel vinden/ al ware het Oost-Indien selve.
Maer het is haer te voozen gheknaeuwt/ en sy laten heur duncken dat het
heur eygghen konsten zijn/ onse Jan Haghels willett dan al me na doen/ en
setten de stock met het onrecht eynt op haer neus/ alse dan verbijsert zijn/
dan vragen zy het den stuyman/en doender oock wel aen dat zy het vrage/
maer maeckender dan met eenen sulcken grooten Doctoor van/ als of hy
tot alle dinghen raet moest weten/ en wat hy dan seght/ dat moet so wesen
en niet anders. En of de Scheep-raet en de H. Bewinthebers het anders
verfonden/so zijn sy maer Leccke-broers geacht/ende en verstaen het haer
niet. Heen sy: maer onsen Stuyman dat is een man/ die by der Zee geba-
ren heeft/ en by Robbert Robbertsz. of eenen anderen dwaers wel veerthien
daghen school ghegaen heeft: al waer hy dan so hot als een Dats-hoof/ en
so bebraven in Scheeps regiering/ als een snoet op een solder. Als dusdani-
ghe Esels dan op haer quartier soo veel Ganzen om haer ooren hebben/dan
Nachtense heur broer hier voorthden in Egyptē (heb ic eens in een boeckjen
gelesen)

ghelesen/ die het Heplighdom op zyn rugge broegh/en wiert so trots en soo
lecker/siende dat het Volck vooz hem neder viel/ dat hy geen bernetelen meer
eten en wilde/ vooz dat hem zyn meester met een stock onderweeg/ dat het
niet om zyn wys ghelaet/ maer om t Heplighdom dat hem op zyn rugghe
reed/ te doen was. Nu ick van een Stock vermaen/ septe hy/ soo werd ick
noch indachtich van een gheheymnis: dat moet ick juw oock vertellen: tus-
schen juw en mi gesept: dese Stuppluy/die het welbaren van Sinte Pieters
neering soo dapper voozstaen/ en sich in haer zee-manschap niet en willen
laten verheere/ als mannen daer sy vooz baren/wierden vanden H. Bewint-
hebberen belast/ghelijck oock haer wederpart/hur crachelen hy gheschriest
in te hzenghen: men sou dan op haer saecken letten/ en den oorbaer ramen
om de gheschillen te sichten/ ondertusschen souwen sy het den Heeren bevo-
len laten blyven/ en elc heur quartier waer nemen/ en metten anderen een
eenparighe coers aengaen/en goe maetschap onderhouden/ als dat den na-
volgeren van Sinte Pieter betaemde. Dit en holde de eene part niet wel
maer wilden het Schippers gilbe vergaert hebbe/ en daer moesment ster-
ten: die luyden wistender af/etc. Den President heur wederhoozicheydt
merckende/ wenchte hem toe met zyn Staf/ als haer willende indachtich
maecken/dat dien Stock hem van God ghegheven was/om de goertwillige
te hoeden/ ende de quaertwillighe te dwinghen. Doen souwt ghysse hebben
sien schuw werden/ als een ghedreppghde Cat/en ter Cameren upt dupcken
met sulcken ghelaet/ daer aen men wel sien cond datter wat gaens was ge-
weest. Dit hebben de Deurwaerders deur t'klinek-snoer ghesien. Maer
zedert/ segghen sy/ isser op eenen avontstont op strang aende Wisschers een
ander Ghesicht geopenbaert/ van een Seraphijn van een Man/en souw-
men segghen/eben na Gods herte/ soo deghelijck en soo broom/die van dese
Stuppluy uptghemaect was/ om inde vergaring mette H. Bewinthebbe-
ren te handelen. En op datmen hem den roockenden pver van syn cop niet
en souw sien opgaen/als hy't ghewoonlicke blaeww hoetgen vooz de Heeren
souw moeten of lichten: soo hadden hem zyn broeders de gantsche Hut met
pferenning en Lanteern vooz een caymuts opt hooft gheset. Dat was een
dick dack sonder roock-gat/ daer wel eer de Turbel onder ghescholen had:
en de Luchter die souw synen blinden pver de kaers vooz-houwen/ ende de
scherpsiende Dalcken doen schemeren. Dus soo quam den ghesant binnene
en ghebraeght zijnde/ septe/hy was ghenaeamt Heer Hierarch. Cersfonde
began een pegelijck hier arch upt te scheype/ al verston den sy noch altamael
niet wat dat Grieksch bedupde: en ooc Sinte Pieter in zyn huede en schijf-
ter niet af. Dat het Heerde/dat was oock al wat te seggen. Ghebraeght
van wien hy quam/ septe: Van syne broeders d'algheemeene Stuppluyden/
met last om van heurent wegghen mette Heeren te handelen. Wel/wat spul
is ons dit? zyn onse Stuppluy nu Meester van onse vloot geworden? Heen/
brunt/ septe den President/wy en kennen u vooz gheen Gesant van ons ey-
ghen volck/ let haer wat/ dat sy hier selve komen en versoekent aen ons.
Hier begon hy sich op d'ouwe zee-brieven/ en ick weet niet wat vooz blinde
Caerten te beroepen/en daer upt wilde hy besupte metten coztisen/dat mijn
Heeren gheen Dooghd en waren. Den President beval hem scherpselijck
ofstant te doen van sulcken doen en seggen/ en zyn Oberichept met gheoor-
saenhepdt

saenschepdt te erkennen/den welcken God dien Stock gegeven hadde. t' Ende met eenen thoonde huse hem soo na by/ dat desen die niet slinck en was/ en daer op upt ging/ den Staf by t' eene eynd vattede/ omse mijn Heer upter handt te rucken. Daer souw-men een strydt gesien hebben/ had-mer niet strack de goddijnen toegeschoven/en dit deerlyck schouw-spel vooz der menschen ooghen verborghen/ de Sonne selfs en mocht het niet langer aen/sein/

Maer gingh syn ooghen berghen
Achter de hooghe berghen.

Als ick hem van sulcken wonderlicken visioen hoorde ghewagh maken/ heelde ic het mijn soo diep in/ dat my t' bloet begon te roeren/d' oogen te ver- trecken ende te schemeren. Dit merckende mijn maet/ vattede my by de mouw/ en seyde: Wel maet/hoe ist met juw? of souwt ghy wel swygen van sulcken praet? hoe heb ickt met juw? ist geck of ernst/ of w. 2d ghy land- sieck? Hy tozude my den arm twee drie malen/ soo dat ick weer begon adem te scheppen. Hou wallen Quaes (seyde hy) hebben wy nu soo menighen roym afghereden/ en sullen wy nu van eene weermaechter verbaert zyn? Hebet gheen sozgh vooz/ wat achter de goddijnen gheschiet is. Mijn Hee- ren hoor ick/ willen nu eensamentlick heur eynde vast houwen teghens al- sulcke Heer Hierarchen: en sullen oock wel moeten doen/ willen sy anders Meester van heur goet en bloet blijven/ en niet by haer Stuypluy om raet gaen/hoemen de bloot regieren sal. Dit waer wel van t' malen/dat de Hee- ren Bewinthebbers het ruyen en den overloop/ de hel en d' urck/ Casjuyt en verdeckt/ t' voozschip/ en t' achtership/ en al datter op staet/ en mee vaert/ zoo t' ruyt/ soo t' seylt/ met man en muys regieren en ghebieden souwen/ en van Gods weghen Meester van alles zyn: Maer niet vande Hut. Die daer in komen/die zyn veel te wijs/dan dat sy souden Hupplingen of Set-schippers willen heeten/ neen zy: maer wel Baesen. Sy zyn daer quantums wat hooger geleert als inde Casjuyt/ en hebben den loop des hemels waer te ne- men/daer de Walcken soo gheen verstant van en hebben: en daerom souwen zyse inde Casjuyt wel opt hooft willen schyten. En of dan een Meers- clim- mer mede seyde/dat syn beroep hooger/en syn gesicht wyder streckte als van al d' andere maets/souw huse dan moghen vande Meers inde back schijten/ en laten het heur vooz/ hoeck op eten? Ick en seggh niet/ dat de Stuypluy te voozen plat upt segghen/ dat sy soo doen moghen: maer of zy metter tijdt noch ongeschickter wierden/als zy nu alreede begonnen hebben/ wie souw-se upt de Hut int Galioen derven setten/ of den Paus inden ban doen? als men seydt. Den Admirael Matelief dat was een man na mijn hart/ om zyn Stuypluy in dwangh te houden/ als zy upt haer roer wilden waepen/ en de beest speelen/ eerst onder malcanderen en dan onder t' volck/ hy diepghdese flux vande Hut int Galioen te doen dansen/ soo zy na zyn roer niet en wil- den luyfteren/en metten anderen als hoeders een eenparige coers aengaan. Strack waren sy soo ghemaniert als een tol/ men souwer mee op een draet gheswuyt hebben. Dat was een man die sach wel als Stuypluy onder soo graeuwen hoop mogen begaen/ en t' quactste gat in willen/dat sy vermogen metter tijt eenen Admirael upt de Casjuyt opten ballast te jaghen/ of de stuc- ken langs scheeps te rucken: De H. Bewinthebbers hebben dit nu al wijs- selijck overlept/en eenen artijckelbrief gheraemt/daer van de grootste letter

ven O booz de vreedfamide/ ende een P booz de wzebelighe gheesten sal we-
fen. Die daer op dan niet en sal willen baren/ die magh aen landt blijven en
de vliegghen bande koepen keeren. Claghen sy dan/ datmer een dal in den
mondt wilt legghen/ ende stomme honden van maecten/t' Is beter stomme
honden dan rasende/ die de gauntschen nacht huplen en baffen alffer geen die-
ven te keeren en zyn/ en by daghe de goede lypden inde heenen byten/ als oft
al dieven waren die-der booz by ghaen. Och liebe Calis kint seyd hy my/
of meent ghy dat de Bewinthebbers juw ten naecten jaer Schipper sullen
maken/ dat ghy dus booz juw Heeren becommert zyt. Och neen/ antwooz-
de ick/maer ick souw gaern weten in wat Lant ick t'abont of mozgen woo-
nen souw/ of ick eens vander zee quam te gheraecken. Rust ghy man u
hoof seyd hy my weer/ de W. Bewinthebbers zyn wijs genoegh/ en wetent
al beter als wy dat een Schipper sonder gheldt een Boots-mans geck is/
en datmen op een blinden Esel niet verre ryden en can/ ghy verstaet mijn
wouwen daer/ t'is een goen slechten raedt en sonder swarichepdt. Who ho/
dats niet/ waer is al een andere pot te buyt/ en nae 3p aende krochs praet-
rupken konden/ die het my seydten/ (leugen moet het wesen) so was-er Spec
in/ nu de Roe ons begint te walghen. De Woeren hadden gemerckt/ dat de
Werckens niet dan met hozen en snozken gheslapyen hadden/ en van onrust
niet konnen groepen/ zedert dat Maetroos met zyn verroeste opstecker sulc-
ken ruymsraet onder de kuytende kudde maecte/ dat het bloet soo dick als
olp de spijgaten wptliep/ daer van ons het slechte water quam/ en t' Westant
van veer op volghde: zoo dat deur die slachting t' speck nu al op vyf groot
was ghekomen. Daerom de Speckheuckers siende dat Maetroos dien
opstecker even-staegh/ op zyn gat bleef dzaghen/ en t'abont of mozgen als
hem de grillen weer aenquamen/ heur cooymanschap wel op noch een lager
merckt mocht brengen/ ja hen selve t'ouwe maghere bzootsen met een oran-
gien-appeltjen weder leeren eten: hebben sy boozgenome/ al waer het wat
slecht int ghelooven/ hem wijs te maecten/ dat hy met het hoof niet wel be-
waert en is: Dat hy al wat raest eer lang dul werden sal/ soo hy sich van
haer experte barbiers t'hoof niet en laet versctten/ de van upschouwen/ en
quicksilver inde hersenen stroyen. Wat duncht juw van sulken slappen
cost? sou daer niet wel een Doggher selve zee-sleck af werden? Noch al
meer raets booz t' selve gelt/ als of de const om bzoot liep. Wy en hebben
met ons epgghen Stuyt-lupden niet spuls ghewoegh/ en Jan Ray en is niet
ghenoegh op rollen: Men souw ons geerne wijs maecten datmen d'ouwe
Disschobben/ die nu al 40. jaren of daer ontrent vanden overlooy geshrobt
zyn/ nu weder op de nieuwe Creben en geteerde plecht booz goe Sinte Pie-
ters schelpen behoort op te stroyen. Sinte Jacobs schelpen en septmen niet/
want wybers en kinders weten wel dat van Compokel geen goet compost
en konit/ en dat wy het met ons epghe roo-cool wel doen sullen/ sonder den
Spaenschē sjwyn daer hy te hebben/ die ons al te seer de keel upt souw stinc-
ken. Maer als wy sieck zyn/ soo wil ons al de werelt een drauckien koo-
ken/ God betert. Dat is/ men wil ons te hulp komen met half-maecten/ nu
ons Stuyt-lup veel op haer dinghen niet en passen/ en de Werckens int coo-
ren laten loopen. Moozt! wat is dat booz volck? dat int onnosel straetgen
messen vercoopt/ welker deught niet als op een Conincks hert geproeft en
connen

konnen werden? die t' mes onder den rock schuylen/ dat heuren vernemden
 hoorzaet Sinte Pieter inde scheede moest opsteken en wegh leggen? Wie sal-
 der dan met byper herten te kop gaen/ als men sulcke opsteekers inde moude
 sal draghen? De swarte Zeehanen/ die nochtans Sinte Pieters neering op
 ten ouden voet d'ijven/ hebben haer dese nieuwe Half-waecten quijt ghe-
 maect/ wilde sy haer scheyf niet quijt werde: en een schelm is sy onder heur/
 die darf spreken/ vanse weder over te nemen/ al woudden sy noch soo keer/
 en heuren Sinte Pieters selve daer voor schyculode dat sy heesch wiert. En
 wy/en wy/en wy/ segg ick/ die de roode Zeehanen zijn/ trots d'andere: wy
 die het met den rooden Afgodt van dese swarte Half-waecten zo verpeutert
 hebben/ dat wy hem/ soo te segghen/ een rechtbaerdighe straffe schuldig zijn/
 souden wy ons eyghen eers ontdekken/ en van dese Duppels met Scorpioe-
 nen laten gheesselen? zijn wy sulcke Haenen/ datmen ons gekraep niet eene
 mijn verre/ maer de gantsche Werelt over gehoozt heeft/ en en connē wy niet
 eens so vroegh op waecten eer dese Duppels haer schoenen aentrecken/ dat
 wy sien met wat crauwels van voeten dat sy ons nae-gaen/ en wat booz
 wolle sacken en pferē hantschoenen/ dat sy aentrecken? Wat ghetpen dat sy
 lesen/ wat hoocherkens dat sy in heuren mooztsack draghen/ en met wat reet-
 schap gestoffeert/ om den vrouwen den haert en de manniē de keel af te schee-
 ren? Hier nemden ick dat mijn maet selve begonst dul te werden van upt-
 varen/ als ick wel metten eersten dede/ ende en verstonde niet al/ wat sy dus
 (ghelick als huyten Westen) praettede: Van sy begon het my so plad wpt te
 legghen/ dat het den hosten van alle de toegapers wel verstaen souden heb-
 ben. En de Bewinthebbers wisten het al te mael mede wel/ maer men moest
 somtijts maleanderen wat oeffenen/ en soo doozt. Noch seyde sy/ dat onse
 Stuyplupden daerenteghen weder een huytgen in Zabant en Vlaenderen
 souden moghen gaen verdienen op heur binnelandts-vaerders/ mits dat de
 Half-waecten op onse Oostindischvaerders/ sonder ghelt/ en alleenlyck wpt
 Liefde de Prinss mochten dienen: sweerende daer neffens/ so swart als ket-
 ters/ dat sy gheen Scheypen afloopen en souden/ of ten quam-er toe: maer
 of sy niet seggen en souden/ als de Duppkerkers weer in zee quamē/ Schip-
 per/ wy en willen niet vechte/ wy zijn mennist/ daer en wilde niemant bozgh
 booz blijven: Ende daer laghen wy dan mette seplen booz de Mast/ en so wel
 t' slaeghs/ als of de groote kae wpte ketting gheballen waer. Soe Wan-
 nen t' is lang ghenogh/ comt de Schout/ soo sal sy mijn praet stoozen/ niet
 als had ick de waerheyt ghespuyert/ maer te veel volcx om d'oozen vergaert:
 t' Is best dat ic mijn Waerdin befoec wat my die al segghen en hoochen sal:
 maer ick en wil geen spet eten vande swerte Derckens/ die altyt mijn Daers
 thuyt omwyoeten/ en die niemant ringhen en can. Als heur speck noch
 met heur Fransche messen tot vincken gemeen/ en op haer Engelsche coolen
 gebaden ware/ so wilde ick het noch wel al heet al warm/ den duppel of de
 rasende honden boozwerpen/ maer gheen menschen niet. Daer varen wy
 heen. Goen dagh/ en moy weer/ en alst hart waecht soo past op de wint.

N A E R E D E N.

Toest wat, noch en scheynen wy niet. Ick sie wel dat den eenen Heu, den an-
 deren Hola, den derden Haha seydr. De verstandighe fullen my van selfs onr-
 schuldighen, dat ick haer t'onverdienste onder den ghemeenen hoop met eenen
 selvigen

felvighen boender gheschrobt hebt, zy weten wel dat een bootfman gheen hoof-
fche tongh en heeft, om een yegelijcken t'fyn te geven, dat is, de quade te verſcho-
nen, ende de goede tot inden Hemel te verheffen. De andere hoor ick alree wel,
beklaghen ſich deerlijck, dat ick haer Ordre ſchenne, en t'verborgene ontdecke.
t'Leſte doe ick al willens: wat t'eerſte aengaet, Nienant en is hier ge-eſelt, dan die
gheern ſelve t'Heylighdom ware, en behalven ſyn eyghen ordre het Heylighe
Ichent dat hy bedient, t'Is langh ghenoegh van Palmen fondagh af den Eſel ghe-
trocken, en verre ghenoegh inde Kerck; t'is hoogh Paeffchen om op den Inrij-
der te dencken, Niet als de Hovelinghen van deſer Werelt, die voor haer Heeren
allerhande krackeelen aenvanghen, als of ſy daer mede grootelicx gediend waren,
Maer als diſcrete Dienaers van eenen Coning, wiens rijk van deſer werelt niet en
is, wiens eer van onle eerſucht niet geeert, maer onteert wert, die wel veel Pluym-
ſtrijckers en montdienaers onder ſyn ghevolgh heeft, maer niet onder ſyn gheſin
Veele meynen dat ſy zijn beſoldingh trecken, maer den Duyvel verſchiet het gelt.
t'Is wel waer, ſegghen ſy, dat het onder veelen ſo toe gaet: maer ghy lachter mede
daermen om behoort te ſchreyen. Barmhertighe backſteenen, en waer zijn juw
tranen doch? ick gheloof juw de ooghen zoo vol hanghen, dat ghy of niet en ſiet,
hoe de Duyvel met juw licht, dat hem de ooghen mede tranen, ſiende dat ghy mal-
kanderen met ſyn liefſelick ſwartſel ſoo leelicken begruyft en becruyft al of hy het
ſelver ware: of dat ghy juw door de ſchemering laet voorſtaen dat hy met juw
uyt medoghenthey mede huylt. Alſo de Schilders wel ſegghen dat de huylende
ende de lachende al eene grim trecken. Let op dien Schalck, dat hy juw neffens
ſyn colen ſyn tranen mede niet en vercope voor lijnſaet-oly, om de verwe me te
menghen, op dat de Schildery immers vaſt houde, De Crocodillen konnen om
haer aes wel huylen, veel meer dan deſen ouden Bedriegher. Laet een bootfman
wat lachen, die ſonder ajuyn niet ſchreyen en kan, Laet hem de vrydom van ſynen
Mal-brief ghenieten, Maer ghy die de Brieven van Wiſheydt inde borſt draeght
en t'ſeghel op de tonghe, en arbeyter ſelver niet toe, dat een deerlijcke ſaeck oock
beſportelijck met eenen ſy. Speelt ſoo ſeer met juw Conſcientie niet, als of ghy
God, den Duyvel, ende de Werelt al teffens bedriegen cont. t'Groote dack vande
Kerck, dect wel veel, maer en ſmoort het niet al. Ondertuffchen zijn de trouwe
Dienaers te beklaghen, die met haer levenen ſoo veel niet en konnen uytwiſſchen,
als eenen Schoorſteen-vegheer can vuyl maecken, Iae, maer ondertuffchen en krij-
ghen wy gheen recht. t'Is juw ſchult dat ghy tot gheen andere vierſchaer gaen
en wilt, als daer t'vonnis te vooren geſmeet is. Waer fullen wy dan gaen, daer men
de queſtien verſtaet? Iaw eyghen Overicheydt, die ſich teghen alle de wyſheydt
vande werelt ſtaende hout, die de Rechten en Rechrers, daer wy alle na levē, breekt
ende maeckt: kan die niet raets ghenoegh vergaren om de verſchillen wyſſelick te
ſtillen, Iae, maer het zijn gheeftelicke laecken, die vereyſchen een geoeffent ver-
ſtand ende en willen van alleman ſoo niet ghehandelt werden, Iſt datter geoeff-
fende verſtanden toe vereyſchen, die en ghebrekender mede niet, ende en wil het
van alleman niet ghehandelt werden; waerom dan alleman in d'ooren gheuyt een
werenſchap, diemen, of niet begrypen, of wel ontberen can? Maer de krijgellieyt
en is nieuwers mede te ſtillen, al bodemen haer ſchoon d'overwinninghe, ſy wil
noch al meer hebben. Laet juw Buyrman in vrede, en ſtilt juw eyghen kraec-
kend wijs en krijtende kinderen, niemant ſal voor een ander inſtaen. Iae, iſt
weer aen, de liefde dwinght my mijnen even-naeften of d'arme kudde niet te
verlaten

verlaten, zy hangt my aen den hals, en vercracht my mijn gemoet. Ick ghelooff met juw, maer hoe vercracht juw doch de vrouw, diengy selfs het wildt inde beenen geholpen hebt? die juw uyt slechticheyt haer trouw gegeven heeft, niet merckende dat ghy niet haer welvaren, maer juw eygen welluften soeckte? dat ghy beyde met juw eyghen ende oock haer conscientie speelt, alleen om juwen warflucht te voldoen, al waert met haer over bergh en dal, uyt haers moeders huys wegh te voeren, en dan onder de vremde verradelijck te verlaten. Dus gaet het met den eenen Ghesel, den anderen roept weder Hola, mette zijne, en seyt, Ten is ons leven onse alderminste ghedachte niet gheweest aen den Stock te ternen, of anders als Prins te laten waeyen, t'welc ghy hier aen onse Opinions-verschillen wilt vast binden en na-sleypen. Ick geloof het met juw, en verbly mijn dat ghy nu verstaet, dat de eerste-geboorte beter is als een back grutten, en wijser geworden zijt door d'ondervindingh van ouwen tyen, doen de beesten spraken, en uyt een menschelicke nydicheyt haer eygenvryheydt vercochten, aen de gheen, die haer wederparty uyt het ghemene gras dreven.

Doen t'Peert niet Ruyters hulp het Hert sloegh uyt de Weyde
Veroorloochdent zijn Rugh aen Toom en Sadel beyde.

Maer ondertuffchen hebbender dan vele aen de Malle waghen of aende leeghe waghen ghelooopen, niet wetende waer zy henen trocken, of wat zy op hadden. Laet ons voortaan niet meer zoo lichtelick met yemandt in spannen, en om t'geselschaps wille na Romen loopen: men comter ten lesten onder de quac Christenen. Laet ons de leeff en het schuymspaen inde handt neme, en malcanders doen en dencken listen en schiften: want den Duyvel en verschijnt niet meer in perloone, als alleen te Romen, en dat noch vermomt. Het zijnder al veel met dien Veeiman ghescheept, t'waer goet, wilden of conden zy in tijds in een ander schip overspringhen, en voortaan t'slechte S. Pieters vaerwater onderhouden, sonder meer zoo lichtelijc een vremt vuur na te stuyren, en niet te weten wat lant datter voor steven is. Wy zijn selfs wys ghenoegh, zoo wy niet al te wijs en willen zijn. Of de N. W. streck recht of krom ghereeckent wort, en evenwel op een uytcompt, salmen daerom malcander de zee verbieden? Hoe volcomen dat de Musijck is, wat meester salder nochtans al de toonen goet maken? De Noten zijn wel ghenoegh ghestelt, maer wy brekense zoo cleyn, dat niemant het ghetuyreluyt verstaet. Iae, Maer dit zijn al praetgens, en om een eynde vande saeck te hebben, zoo moestinen t'Schippers gilde vergaren. Kinderen, wat een huys souw daer legghen? als een hoyschuyt: ende de Naelde te vinden wesen, als ofte de Duyvel int Hoy ghesteken had. Men moet wel wat afputeren, maer niet opt puntgen van een Spaensche Naelde, niet om van vrunden vremde, en van vremde vyanden te maecken. Ghy weet selfs wel te segghen, dat de krijghele booten onder de jonghe maets nieuwers anders toe en deuzen, als om malcanderen te tergen, de leden rat te houden, ende by eenen misgreep den hals te breecken. Daerom indien de Vaderen onses Vaderlants dit hoogh klimmen niet en matighen, ende de wijse Stuyrluyden van haer malle kinderen niet wat legher by de eerden houden, zoo salter me gaen, als mette yverighe Weylayden, die de steen-bocken inde ongebaende clippen naejaghen, en in plaets van t'wilt te vanghen, haer selven verliesen. Daer staen wy dan en kijcken met een mondt vol tanden, tuffchen duyfent abrupen en duyfent absurden, duyfent spitfen, en duyfent spotten, ende en weten niet meer den wegh dien wy heen ghekomen zyn, dan offer ons de Duyvel met den hayre ghevoert hadde.

Maerroos
is niet al
bunten wese-
ten. Den
Crompetter
na den Paus
van Romen
ende gheen
recht boeck
anleeyt:
Maer den
ment toug/
raue Tolck
van zyne H.
selve de Car-
dinael Wel-
lamyn/
heeft geschre-
ven.

Tractatum
de Poresta-
te Summi
Pontificis
in tempo-
ralibus,

vande Paus machr int wereltliche/ gedyct tot Romen by Barthelemy Zametti int jaer 1610.
ende int selve jaer den 26. Novembrijs is het by arrest vā het Papawent Parliament van Wars
op straffe Lesē majestatis van geschender Ouericheyt/ verboden by sich te hebben/ yemant mede
te deelen/ na te duiken ofte te vercoopen/ als inhoudende een vātsche ende verdoemelicke Leere/
streckende tot omkeeringh van alle hooge Ouericheden van God ingheselt/ opzuyning vande
Onderstaten tegens heuren Heere/ ontreckingh vande gehoorsamenheit/ acqzuyringh om pets te
bestaen tegens heuren staet ende verfoonen. ende v' algemeene rust ende vrede te verstooien/ et.
Accordeert my die notan eens ghy soete Babantsche Gyngheluyten/ die nu wypen aen t' ge-
meene Volck heymelicken vercoopt/ dat den tydt ofte t' verstant niet en heet om na te spreken/
met wat dobbelc byslagen dat ghy nu Italiaensche acitlagen op zyn Spaenssch uyvertoert/ ont-
de Coningen upt haren stoel te stoten/ en selfs daer in te gaen sitten. Dat is inuiters wat an-
ders als v'bedefinieren/ daer nochtans ghy geesteliche verfoonen van allerley ghebrocht eertyts
onder den anderen wel so heftich ont gekeven hebt/ dat het hays sloof en noch malcanderen t' vel
wel om blooten souwt/ ten ware julwen Roomschen Dader wyser ware gewest/ en wel voor-
sten had/ dat veer sulcken ploechapzen om de Dooftienichypt Gods/ de schaapens geen wol en
fouwen vergaren/ als y wel van d' andere punten van v'elgits doen/ maer dat het er zoo kael
me afloopen sou/ datmen in plaets van int Scharlaken/ ten lesten mette naecte billen son moe-
ten loyen/ dat van een groote schandael soude wesen vooz alle de Donne da bene, ende de
Monsignori Revirandissimi Card, con reverenza, etc. die te Romen het Heylighe der
Heyligen bedienen.

Dus zoo sloopten hy het blot/
Sonder ancker/touw/off slot/
Om de Colken en quae Wyven
Czeewaert in te laten d'wyven/
Mer de weer-en warre-geesten
Smooren in haer twist-tempeesten.
Slypt het niet? en is het los?
Tstercke heeft dat is den Os.
Tis van houters onghekozen:
Maer het beter t' waer bedozen.
Den Cimmerman van Kotterdam/
Daer het ronde Boot af quam/

Om dat hy t'oneffen mihdde/
T'vuyz en quasten gincck besjde:
Vander die upt Switserlandt
Dreef op't Boot in Engellant/
Om dat hy aen't warregaren/
Vande Dypvel dozst vergaren/
Set-men heyd vooz inde Hel
By t' hockhs barnhout niets te wel,
O ghy Rechter's bits en plompy/
Loop heen krippen inde Pomy/
En de Clap na juw toe halen
Van juw Meesters clepne salen.
Affschept

T'eerste en t'laetste dat ich sabber.
 Jonghe flux loopt haelt de Swabber
 Deeght het upt dat qualijck staet/
 Soo van my als van mijn maet.
 T'is vergeefs het mal te vjoeden.
 En de Wijse te gaen hoeden:
 Steeckit den Cupper/en den Cock/
 Crijst en colen in haer rock/
 Dats het booz de quade bergien
 Om de goede niet te tergen.
 T'is gheuoegh ghehanepoot
 Soo men slechts niet cartepoot.
 Niemand geest doch r'zjn om beter/
 Als waer t'les van Sinte Peter/
 En bid/* Verlost ons Heer van God-gheleerden haet.

Niemants Dalt's rock staetter moy/
 Als die blijft by d'eerste ployp.
 T'is al cleyn gheuoegh gheweben/
 En den Dvoes zjn lust bedreben/
 Die het Liedtgen sonder eynd
 Inde malle werelt seynd/
 Daer zjn Daer is aen ghestozven/
 En ons heel al haif bedozven/
 Zoo men t'doen van mal en vjoet
 Centwigh bekrackeelen moet/
 Sal men t'seggghen vande Wijven
 Doch al moeten deur gaen d'zjven.
 T'waer een Liedtgen sonder end/
 Daerom ick het hier belend.

En bid/* Verlost ons Heer van God-gheleerden haet.
 Donwe byug vanden Daus tot Ziel en Land verract.

Ghelucker
 mets en ges/
 of ten was/
 alzo wer
 huden t'ou-
 de Spreeck-
 woodt waer
 ghemackt/
 libera nas
 Domine ab
 odio Theoto-
 gico. Amen.

uytt' Hantverpen
 inde Druckerij vande Almanacken
 des Iaers 1612.

Den Drucker schenckt u noch dese Thesen/
 Om booz u Wijs int Latijn te lesen/
 Indien zy knozde/dat ghy u ghelt
 Men desen Malbrief had misghetelt
 Maer past het haer doch niet te vertalen/
 Om niemants Driester schay te verhalen.

*Incipit Theses veridicae de Ludificatione Hominum, quas gladi-
 atorio auspicio, D. Quidamus Artophagus Propheta Panivorus ac
 Poeta mal' aureatus pro Decoctoratu pro & contra, publice conuollen-
 dis profituit, in auditorio Morologico sacundissime schola Meneniana,
 sub presidio D. Scapulae Vapulae, Ordinis Fratrum Ignorantiae civilis.*

Item Theologia Theatrica
 Ecclesiae Sciatica,
 Piscatio pyratice,
 Haerefeos venatica,

Pro anima erratica,
Charonti fert viatica.

Item Aretologia est ars Phantastica,
Non Ecclesiastica,
Multo minus Scholastica.

Definitio.

Antiqua Comici Ludificatio, quod DII HO-
MINES QVASI PILAS HABEANT,
hodie fiet mera Antonomasia. Quare? Quia

De bene vivendo jam, quaestio nulla movetur
Inter Doctores: multa inter Decoctores.

Conclusio,

Above ad asinum.

Coroll.

Ridere Stultos qui vetat,
Is Sacra cum fastu crepat.

Aliud. Non efferatus impetus Tyrannorum,
Nec infidelis Principum clientela.
Tantum malorum vexit in gregem Christi,
Quantum impotentum bella sacra Pastorum.
**Dats immers gelatijnt voor Wyven en Geleerde/
Dien den neuswyfen Drees het Warreva hen
leerde.**

Objectio. Ars non habet inimicum,
Dan mijn Heer Boer onberstand.

Risponso. Dixit idem e vico in vicum

Rijdende

Rijdende dooz t'gantſche Land/

Nullò jumentì adjumento.

En Kabautwen malle Wagen/

Factus novo experimento,

Om den hongher te verjaghen.

Pro & contra aurigabat

Ober ſteven/ober ſtupz/

Qui clam intus remigabat,

Als waer't Archimedis cum.

Impoſtorem ſtipe, & laude

Loonde t'malle Wolck verwondert/

Non comperta ſungi fraude,

Doen men ſchreef een min als hondert.

Dixit idem & antehac

Gheerbliet utwen Almanack.

Dico ad idem é vico in vicum

Roepende dooz t'gantſche land/

Ars non habet ſtulté amicam,

Dan mijn Heer Broer onverſtand.

Objectio. Daer wat roept ghy doch zoo coen/

Tanta Doctorum copia?

Solutio. T'hof dat had een Gheck van doen/

Tanta Stultorum inopia.

Want het lant ſterckt nu vol Wiſe

Qui nil niſi altum ſapiunt.

En als waer't een toover-wiſe/

Nil præter muſcas capiunt.

T'is al om een Dus of Zoo/

Of om t'malle Booneſtroo/

Vel de lana caprovina,

Digna peſſima latrina.

Den Timmerman van Rotterdam/

Daer het ſlechte Boot af quam/

Daer met hy de malle Weerelt/

Als een ſchoone Seugh ghepeerelt/

Om end om heeft omghefent/
En haer gronden afghepept/
S'heraecte op een Nae-noen/ daer hy niet was ontboden/
En sagh hy een vergaert t'geselschap vande Goden/
Op een verheben clupt/ daer van sy conden sien/
De cluchten en t'geboots/ die onder ons gheschieden:
Hoe daer-er niemant is/ die machtich van zyn sinnen/
Sijn medebroeder can recht haten of beminnen:
Daer als een Vren- swerm al t'samen blijven hanghen
Om Een/ die ons niet schijn van Deughden heeft bevanghen:
En dan op t'wijs avijs van Buzman en van Wyf
Gaen wyken met ons bloet al zyn Hoofdigh ghekyf.
Hy gheeft ons een Rondas van repne consciencen
Als een Medeas Hemd/ en sielen pestilencen.
Het dit gheschildert schilt/ der sotten toeverlaet/
Verdedighemmen zyn schand/ en crijghel ongelaget.
Het heet de Cere Gods/ t'decksel van alle potten/
Daer me de Dumbel doet zyn Crijgers t'samen rotten/
En Broeders onder een/ om t'clieven van een stroo/
Doet clieven gants van een/ en om een Dus of Zoo
Coppelt haer aen t'ghebeght/ en raept dan blij de stucken
Der Sonen/ die haer Daer den grijfen hals deen bucken.
De Waerom vande Crijgh wert dan te laet bedacht/
Als hy om zyn bedryf/ en onse Scheuring lacht/
Die ons op desen dyl voor Gods eer leerde Strijden/
In plaetse van daerom na d'oude Leer te Lijden:
Die/ wat hem niet in als toestempt/ zyn Vrand heet/
In plaets van wat ghedults om Broeders Genicheed'.
Wy sitten aen een d'isch van allerley goe spijens:
Den eenen eet met lust/ den ander met afgrijfen.
Lys/ ist niet van juw tants/ wat prupt ghy int Ghelaght
Jaer: Hoer heeft my gheseyt dat ickt Soo niet en magh.
Dit weeght d'een d'ander toe voor een last consciencen
Maer haelde- se t'gewicht van een blat Patiencen.

Wp fouden t'grootst e Schip daer me te gronde laan/
En Sinte Pieters mes/met Walchi ooz laten staen.
Want zoo m'om Dus of Zoo de dijcken magh gaen breecken/
Zo weet den Dyoer de Stroom verleyt aen dupsent beeckere/
Zoo men dus tooghen moet ons Supberheyt om stryde/
Zoo werd den Dupel rjck aen Blancquet en aen Crjt.

Dus herdachten al de Goren
T'oorlogh van het oude Tropen/
Doen Cris in haer ghelagh
Den vermaenden appel bracht/
Dooz de schoonste der Godinnen/
Die den lieben prjts soutw winnen
Dat de schoone Demis deed/
Daer dat Griecken veel om leed.
Dus besuyt Jan Alteman
T'gedryf van eenen Warreman/
Om een Dus en om een Zoo/
Om het clieven van een Stroo.

Vive vale, si quid, etc. in een slaghe toe
reert meer scheelt.

Noch wat verclarings voor t' selve Ghelt.

Pisa, eertijts een schiprijcke Stadt in Toscana/ daer by aende
wegh van Livorno dese pael noch huydensdaeghs getoont wert/
met meer andere visvasen.

Swarte Zee-hanen. Venetianen.

Yfere Verckens. Ferraresen.

Hierach. is Hepligh-vorst te seggen/ als by exempel den Paus.

Abrupten en absurden. Steylen en ongherjinheden

Priapus. eenen onbeschaemden Thym-Godt by de Heyden-
sche Poeten.

Wrouwen

Donne da bene. **V**rouwen met eeren/ of anders/ **V**rouwen
gheef wel/ want **G**heben onder de **V**rouwen van een andere
tael een eyghen cunſtwoort is.

Monſignori Revirandiſſimi Card. conreverenza, etc. **M**inne
aldermeest te her-mannen **H**eeren Card. met oorlof/ etc. **I**ck
ſegghe te hermannen/ want ſp/ eer haer den baert uytwaſt/ van
malcanderen al gewijſt worden/ zoo zp pets goelijck of wulpsch
zijn. **C**ardinalen moet men niet heel uyt ſegghe als niet een
Met oorlof daer by/ want het ſulcke ſubere vaten en gaten zijn
datmer meest over al met ſtaende maſten inbaert/ als die wel we-
ten die in dat heplighe **L**and maer half bebaren zijn.

Den **T**immerman van **R**otterdam. **E**raſmus.

D'ander die uyt **S**witſerlandt, etc. **A**concius.

Inde **T**heſen, **D**ii **H**omines. **E**en out **P**oet ſepde dat de **G**o-
den met de menſchen ſpeelden als oft maer **C**aets-ballen waer-
ren. **H**uden ſpeelmen met **G**odt als oft maer/ etc.

Non effer. **r**'gherijm van een **Q**uidam/

Noch t'bloedigh **S**weert der woedende **T**yzannen/

Noch t'bygheloof der weerlick **O**bermannen/

Heeft immermeer de kudde zoo verſtoort/

Als **H**erd'ren **C**riygh wel ſchapien heeft vermoort.

Eris. **D**e **T**wiſt godinne.

De reſte is voor de etc.